

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 426666 - PREZIOA 7 PEZETA

Benetako artista

Isidro Ansorena, Txistularia

✻ Berari zor dio txistuak den guztia

Iruñeko, Baionako eta Lekeitioko eliz nagusietan ba omen dira arrian landutako aingeru txistulariak bere danbolin eta guzti. Eta aingeru maillara iritxi zaigun aragizko txistulari benegarri den Isidro Ansorena jaunari gure elkarriketa egitera eldu geranean ikusi dugu, ikusi, Donostiako txistulari famatuak ez diola inbiritik inongo aingeruri.

Gizon apala, apalik bada, aurkitu dugu konpota-katillu bat gosaltzen ari zela. Farre egiten zion elkarriketa egin beharri. Izan ere, txistularien maixu aundi honi utsaren urrea egin duela iruditzen zaio, bere txistularitzan. Txikitandik ikusi baitzuen, etxetik baitzekarren ezurretaraño sartua.

Larogeita bat urte egingo ditu datorren maiatzean eta amalauekin asi zen txistu jotzen, kaleko txistularitzan.

Hori Ernanin zan, ernaniarra baitugu gure maixua.

Munduko txistularirik onena dela esan diodanean, ezetz esaten du. Hori gehiegi esatea dela. Baina guk badakigu hori duela eta besterik ez bere neurri jatorra.

—oOo—

—Ez ote zera, bada, zu danetan onena?

—Ez, ez. Gasteizkoak gure aurretik izan ziran Bermeon, 1910 garren urtean...

—Nork irakatsi zizun txistua jotzen?

—Gure aita txistugillea zan; eta sarritan esaten zidan: "Jo ezak hori!" Nik hura jo egin behar, nolakoate zan ikus zedin. Baiña nik iru osaba izan nituen txistulari, irurak zein baino zein obeak. Inazio, Castro Urdialeseko txistulari, Manuel, Errenteriakoa eta Fernando Balmasedakoa. Eta nere osaba Fernando honek erakutsi zidan fin-tasun pixka batekin jotzen.

—Gaztetandik asi ziñan Ernaniko plazara irtetzen...

—Amalau urtekin. Ederra izan zan hura! Bazan Ernanin txistulari-banda. Eta behiñola, Olaizola, bigarren txistulari zenaren anaia bat, beste norbaitekin mutur joka ibilli zela edo ez zela, txistulari-ari alkateak bere lekua bat batean

kendu zion, zer ikusirik ez bazuen ere arazo hartan. Horrela gertatzen dira gauzak.

Orduan nere anaia Joseri eman zioten lan hura, bera ere ibiltzen baitzen Donostiako elkarteetan eta, txistu jotzen. Baina nere anaia ez zan osasuntsua eta utzi egin behar izan zuen. Neri deitu zidaten, geratzen zen txistulari zaharrari lagun nezaion. Eta horrela ibilli nintzan zaharrek bi urtetan, danboliñik gabe. Teodoro Erauskin zen zahar hura. Lalster il zen eta berriz ere gure anaia asi zen. Biok ibilli giñen.

—Beste maixurik ez al zenduen izan?

—Bai. Garai hartan Ernanin oposizioak egin zituzten eta ni Tolosara joaten nintzan, Jose Zestona jaunarengana, ikastera. Harek erakutsi zidan asko, asko benetan. Ni ez nintzen alkatearen gogozkoa baiña nere maixuak orduan eta arreta gehiagoz prestatu ninduen. Eta baita irabazi ere.

—Zerbait berezirik erakutsi al zizun Zendoiak?

—Bai. Harek zionez, nik beste inork ez zion jarraitu bere eskolari.

—Zuk ez al duzu zeure eskola bat sortarazi? Zuk egin ohi izan duzun konpas irukoitz hortaz zer diozu?

—Bazango txistulari batek jaso zuen liburu batean era hori. Iruñen, klarinetea jotzen zuen Larruker izeneko batek erabiltzen zuen eta neri liburua utzi zidan. Gero hortik aurrera, nere xaltxa ere eman izan diot, jakiña.

—Guk badakigu maixuaren «xaltxa» hori, Ansorenaren eskola berri bat izan dela. Inork ez bezala goxatu baitu berak txistua. Goxatu, findu, goraiatu, artista batek bakarrik egin dezaken moduan. Ansorenarekin igo zan txistularitza goi maillaraño. Gaur txistua nola jotzen dela uste duzu?

—Danetatik dago, jakiña. Baiña akats bat nabarmentzen dela uste dut, azkar azkar jotzeari ematen zaio garrantzi aundiegia eta bihotzik gabe, goxotasunik gabe jotzen duela askok eta askok. Notak ondo esan behar dira, poliki poliki eta garbi.

—Aitaren antzera, zu ere txistugille izan zera. Arlo honetan ere, ez al diozu zuk txistuari zerbait berririk atera?

—Txistuak, zenbat eta luzeago, orduan eta doinu lodiagoa sortzen du. Horrela, nik txistuari milimetroren batzuk erantsi nizkion luze-roan eta hala soiñu gozoagoa du. Hemen, nahi baduzu, esango dizut kontu polita. Nik nere bizi guztian erabili izan dudana txisturik maiteena eta onena, gure aitak egiña da. Astigarragako udaletxerako, en-karguz, egin zuen. Baiña Astigarragakoek, oso motela zela-ta, itzu-

NON ZER

- OHORE ZURII
Gaztelu 3 garrean
- AHOZABAL MUTUAK
Elexpuru 3 garrean
- VIETNAM-GO KONDAIRA GORRIA
Elustondo 5 garrean
- JON MIRANDE HIL ZAIGU!
Etxaide - Arze 7 garrean
- GOGOETA BATZUEK
Arregi - Mujika 11 garrean

li egin zioten eta gure aitak bueltatu egin behar izan zizkien artutako 60 pezeta. Irurogei urte ditu orain txistu horrek, eta ez nuke salduko urrearen truke.

—Zer esango zenduke orain gauza berriak egiten eta era berrien billa dabilzan taldeez?

—Hoiek oso gauza ezberdiñak dira...

—Zure familian ba al da seme edo illobarik zure maillara iritxi denik?

—Illoba bat, Jose Inazio, poliki dabil... baiñan oraindik ez nau gainditu.

—oOo—

Nola gainditu, ene bada, txistugille, eresgille, txistulari, maixu eta sortzaille izan den artista oso hau?

Bere apaltasunak liluratu gaitu. 1922garren urteaz gero Donostiako erriak asko eta asko zor dio Isidro Ansorena jaunari. Zenbat kalejira, zortziko, ariñ-arin eta musika saio eder zabaldutuen gizon honek Parte Zahar hortan zehar! Eta Donostian ez ezik, makiña bat Udaletxerl idatziz eta itzez adierazi izan dio txistulari bandarik gabe ez uzteko erria. Euskalerritik kanpora ere Ansorenagatik ezagutu ahal izan dute noraño igo ditekene, artista on baten eskuetan, gure ezagurri sonatua den soiñu hori. Lehen, Orfeoia kanpora irtetzen zen bakoitzean, Donostiako Txistulariek ere joaten bait ziren.

Ar bitza maixu apal eta aundiak zor zaion esker ona, eta gure omena.

ERRIALDE

NERE BORDATXOTIK

Agindu genizuten bezela, Azpeiti'n ikusitakoaren berri ematera goaz. Otsa goiz partetik; izotza, orma. Eguerdiko amabiterdian ezin da giro ohea. Eguzki epel, goxo.

Jendea poliki bildu zan Otaño ta "Urreta'ren" arteko leiketa ikustera. Sarrera polita.

Plazan sartu giñanerako, ta ebateko zegoen egur errenkari begira jarri, naigabe aundi bat nabaitu genduen gure barruan. Ainbesteko egur pillatik, iru enbor, iru "tronko" bakarrik zeuden legezoak edo kondiziozoak; "Urreta'k" aukeratu ta jarritako iru egurrak.

Aiek borobillak ziran guztiz, Euskalerriko oitura zarrak agintzen duen bezela.

Beste danak legez kanpokoak; ontzat eman etzitezkenak eta berebitasunaren arrastorik inñundik etzutenak. Zapalak, edo kuadratuak: ziri tankerakoak asko.

"Irabazleak lan danak 22 minutuan bukatu baietz", otsegiten zuten korredoreak.

Federazioako gizon Artola jaunak, norgeiagoka asi aurretik, itz batzuk egin zituen jendearen aurrean. Onela mintzatu zan:

"Otaño ta "Urreta" konforme daude beren apustua aurrea eramateko.

Federazioak ontan ez zuen ezer esatekorik. Ala nai badute, joka ditezela. Egurrak legez eta kondizioz jarriak eztauden ezker, onenbeste denboran ebaki baietz eta ezetzean egin diran tralesak eztaute balioko: eztaute indarrik izango. Gipuzkoa'ko Federazioak ez zuen aintzat artuko aizkolariak lanean pasatzen duten denborarik.

Eta apuntatu ere ez zuen egin gaurko markarik.

Egundoko txaloak jo zitzaizkion Artola jaunari.

Jendearen pentsamentua agertu baizuen; plazan zegoen bakoitzak une artan pentsatzen zuena.

Gu ez gera inñor mindu zale, ta Jainkoak aparta gaitzala ontatik.

Egiak esanzale lai ordea, gure egitekoa au da-ta.

Gizaldiz-gizaldi gure egunetara inñor etorri diran oiturak eta legeak era ontan apurtu, narrrastu ta ondatu bear al ditugu?

Nun degu burua ta gizatasuna?

Egingo dan lana egin, pasako dan denbora pasa, baiña enborrak izan ditezela enborrak, eta ez tabloiak. Basoko zugaitzak, arbolak, borobillak izaten dira, ta ala izaten ziran len plazan ebaten ziranak ere; al

zanik borobillenak.

Irabazleak 27 minutuan bukatuko ote ditu bere egitekoak?, ari giñan galdezka radioz eta periodikuz.

Lenagotik ebaki zituzten, baiña len esan degunez, Azpeiti'ko markak ezta balioko. Federazioak etzuen aintzat artu, ta ezta apuntatu ere legezkotzat. Badakigu zer denbora pasa zuten batek eta besteak. Balio gabeko denborak dira ordea.

Otaño irabazleak, 22 minutu ta 37 segundotan eman zuen 22 oinbeteko izenekoen kontu. "Urreta" gaitzailleak, 23 minutu ta 25 segundotan, 25.

Egur legezo ta kondiziozoak izan balira, naike lanak izango zituzten 27 minutuan erdibitzen. Ez seguruago.

Gogor jo zuten, egin zituzten alegiñak. Ontan eztaukagu zer esanik. Txalo beroak jasoko zituzten itxuran jarritako egurrak izan balituzte. Ala etzituztelako, egindako lanari etzion jendeak eskerrik eman. Alperrik nekatu zirala esan bear.

Gure iritzi argalak ezer balio baleza, auxe esango genduke: legez kontra jarrita dagon egurrak ez litzakela ebaki bear plazan; alako norgeiagokak, batera errukirik gabe, erabat gale-razi bear litzakela Federazioak. Joka bear badute joka dezatela

aurretik datozen oitura ta arauak errespetatu. Plazan sarre-ra kobratu ezker ala nai litzake.

Konforme dirala biak egurrak "ontaraka edo artaraka" jarrita jokatzeko? Joka ditezela basoan, mendian, edo baserri atari batean, nai badute, baiña ez inñongo plazan eta sarre-arekin.

Federazioak asko lezake ontan: dan-dana. Bera da, gure ustez, erabaki latzak artu bear dituenak. Legepean, edo batere.

Araudi edo "erreglamentu" berri bat antolatu, nai bada, lengo oitura nola dan ondo dakienez ezker. Artara makurtu ditezela danak.

Beste gaitzontzean eragotzi, ta kito!

Ikasiko luke jendeak zintzo ibiltzen. Ia zer erremerio!

Lenengo bost egurrak Otaño'k, 3 minutu ta 48 segundotan ebaki zituen: amar, 8 minutu ta 40 segundotan. Amabost, 14 minutu ta 27 segundotan. Emegortzi, 18 minutu ta 10 segundotan. Ogeitabi, 22' 37".

"Urreta'k": bost, 3 minutu ta 45 segundotan. Amar, 8 minutuan. Amabost, 13 minutuan. Ogei, 17 minutu ta 55 segundotan. Ogeitabost, 23 minutu ta 25 segundotan.

Otaño'ren adina (edadea): 21 urte. Pixua: 86 kilo.

"Urreta'ren" adina: 28 urte. Pixua: 84 kilo.

Otaño'ren erakuslea: Esteban Saralegi jauna; "Urreta'ren", Kristobal Lazkano jauna. Penagarria ikusi genduena.

Len ez genekien zerbait jakin degu.

Erabaki dute "Arria" bigarrenak eta Latasa'k zein plazetan jokatu.

Tolosa'koa aukeratu dute.

"Arria'k" Azpeiti'koa nai zuen, bertakoa denez, baiña indar aundia zegoen beste aldetik.

Napar aizkorazaleentzat alde aundia dago, izan ere.

Naparroa mendi aldeko jendeak tratu geiago du Tolosa'rekin. Irufia'rekin baiña, naitz-

ta beren uri-buru edo "kapi-tala" izan.

Dala azoka, dala peri, dala apustu, ingurumarietako naparrak Tolosa'ra datoz alai ta pezez. Etxeko dira bertan.

Egurrak erdibana aukeratu dituzte.

Amar enbor eramango ditu Latasa'k Tolosa'ko zezen plazara, ta amaika enbor, "Arria'k".

Plazako egur-jartze lana ere erdibana egingo dute.

Ogeitabat kana-erdiko, "Arria'rentzat".

Ogei kana-erdiko, Latasa'rentzat.

Eskubide bat du "Arria'k". Latasa'k baiña geiago ebaki bear egur bakarria aukeratu-koa ta ebateko moduan berak jartzekoa.

Aizkolari bakoitzak erakusle bi izango ditu.

Joko —eguna baiña zortzi— amar egun aurreragotik, plaza-rako sarrerak onoko ostatu aurretan salduko dira:

Donosti'n: Bar Urola'n.

Tolosa'n: Bar Egoki'n.

Azpeiti'n: Bar Bitor'en.

Eibar'en: Bar Agiñazpi'n.

Irabazleak jasoko duen diru

sorta, berrogei mila duro.

Dirujasotzaillea: Donosti'ko

Bar Urola'ko nagusi jauna.

Ezeren okerrik ez, otsai-

llaren emegortzigarren egunean,

eguardiko amabiterdian izan-

go da norgeiagoka au.

"Arria" gaztearen ametsa

Sunbilla'ko aizkolari maixua

menderatzea da. Berrogeitau

urte ditu Latasa'k, eta egunde

izan danik onena orain da

"Arria".

Kana-erdiko baten bentaja

dauka emana gazteak sarri.

Ze ikusteko ote gaude illaren

emezortzian?

Egi bihurtuko ote azpeitiarra

ren ametsa?

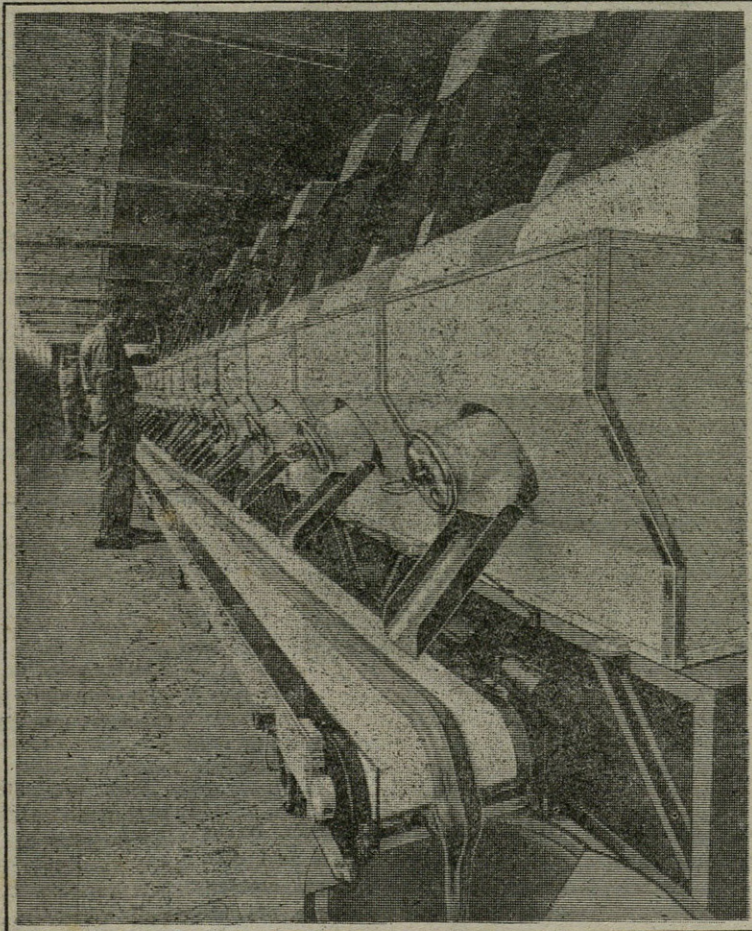
Kukuak oker joko ote?

Denboraz jakingo degu, Ja-

na lagun.

Baserri

Gipuzkoar lantegi txiki eta aundigoaren oiñarri sendoa

Lantegietarako diru laguntza

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL etxeak, industria egoera gogoan arturik LANTEGIAREN ALDE PRESTAMENAK eratu ditu lantegi txiki eta aundiagoei eskura dezaten. Lantegi barruan makinaria aldatu bear duzula, lantegia eraberritu edo aunditu nai duzula eta kezkatu bazaude, zure lasaipiderako LANTE-

GIAREN ALDE PRESTAMENA antolatua dugula jakin ezazu. Zatoz eta inversioak zuzentzeko bear duzun argitasun eta laguntzarik gure artean aurkituko duzu. LANTEGIAREN ALDE eratu dugun diru babes eta laguntzaren ondoren ikusiko dituzu.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL
DE GUIPUZCOA

JOSE ESTORNES LASA-ri ESKARIA

Estornes Lasa jaunak haxe dio behin eta berriz: «Begira ezazute oraingo «Zeruko Argia» bakarrik: bakoitzak nai dun bezela idazten du. Izugarritzko anarkia. Talde ortografiaren batasuna zatitu du. Eta au da gogorrena, batasunaren izenean. Eta zerbait bialtzen ba'degu, «h»z josia agertzen da, baimenik gabe».

Esaguzu, mesedez, ea noizko «Zeruko Argia»n eta noren lana josi dugun «h»z. Esaten duzun hori proba zazu. Besterik ez.

ZUZENDARITZAK

EROSI
1973 garrengo molde berrico gauzak

AMUEBLADORA COMERCIAL HISPANIA
24 hilabeteko ordain-epeak

ERAMAN ETA EZARRI DEBALDE PROBINTZI BARRUAN
DONOSTIAN
MORAIZA, 3-14 eta 15nean
IRUNEN
SAN MARCIAL, 12nean

Zilborretik lotuak

"Hau da jan behar triste" esaten omen du txoriak adina jaten ez duen D. Jose M. Barandiaranek.

Mendirik aundiena baino aundiago den egia hau ahazturik ohi dugu sarritan. Duan edo debalde lan egitea eskatzen diegu askotan gure idazleei, abeslariari, bertsolariari, irakasleei, artistei... Ahaztu egiten zaigu nonbait sabeldun direla ere. Urdaila asezteko ainbat ere ez diegu opa batzutan. Ez duela jateko esku-biderik dirudi euskalgintzan ari denak.

Baina ez goaz hortara. Beste zerbait gogorazi nahi genduke gaurkoan. Odol-usten, diru-usten, ondasun-usten ari dela, alegia, Euskal Erria.

Hau aspaldidanik gertatu zen Ipar Euskal Errian. Jauregi bihurtu dute Paristarrek, dirudunek eta jauntxoek atsedendar eta josta ditezten. Jauregi kanpotarrentzat. Lur lehor eta gose bertakozentzat.

Horixe bera esan zigun Larresorok, Urtarrilaren 28ko alean, orain dela denbora gutxi. "Azterketa bildurgarri bat Lapurdiri buruz" egin zigun Bordaleko Unibertsidadean irakasle den Pierre Laborde jaunaren azter-lan bati jarraituz eta ezpalak atereaz.

Ondorio hontara irixten zen: "Lapurdi, beraz, Labordek frogatzen duenez, frantses burgesiaren bakantza-leku bihurtua da. Ez da hau gerta daitekean zerbait, baina zeharo gertatua den egia latza. Artean lanik ez, gazteek atzerriara jo behar, eta bertako handikiak axaleko sasi-arazoez arduraturik".

"Lapurdiko lurraldeak ez daude lapurtarren eskuetan".

Honen antzeko zerbait gertatzen ari zaio Ego Euskal Erriari ere. Hau garbi azaldu zen Donostian, oraindik orain, egin zen mahai-inguru batean. Elkarrizketa eta itzaldi haien berri ematen digu Aurtitzek Z. Argiako azken orrian.

Hiru aldi daude industrializatzeko hontan. Hirugarren aldi eta mailaraino iritxi behar du Erri batek bide hontan, ondasunez behar bezala ornitu nahi badu. Eskulan landugabea dihardu lehenengo aldiaren dagoen Erriak.

Euskal Erriak ez du oraindik erabat utzi lehengo lanbidea. Bigarren mailako industri-motan geratu dela esan dezakegu. Emen geldituta zuloan sartutako gurdia antzera ez aurrera eta ez atzera. Ez da irugarren mailaraino igarotzen.

Izan ere ez da geroari begira diru-jartzerik eta eraberritzerik egin gure lantegietan. Ez dago goi-mailako ezierarik. Ez dago ikasitako lanbiderako lanlekurik. Ihesi doan beste lurraldetara jende ikasia. Ihesi industria bera eta industri gizona. Jarria dauka Euskal Erriko ondasun altxorak. Ez da Euskal Erriaren muga barruan geratzen. Ez dator diru-laguntzarik. Horregatik esan dugu goraxeago odol usten ari den Erri dela. Ustutzen ari da emengo diru-putzua.

Il edo biziko kinka dugu hau. Arazo hontaz jabetu eta kezkatu behar dugu. Badaude aldizkari hontaz kanpo ere lanak euskeraz Siadekoren "Industria Herri baten azterketa", G. Ansolaren "Euskal Erriko ekonomiaz" ta abar.

Piskana piskana iltzera doa ekonomia sendotzen ez duen Erria. Ez du luzarora ez bere kulturarik, ez bere nortasunik, ez bere izkuntzarik, ez bere askatasunik gordeko. Zilborretik zintzilik dauka bizia. Hori lotzen bazaio lotu da beste gauza guztietarako ere.

AHOZABAL MUTUAK

Hitza merke edo erdi debalde dabil, gizarte ahozabal eta bihotz hestu hontan. Telebisioa, irratia, egunkariak, jardun eta jardun ari dira etengabeko emanean. Tabernara sartu zaitez eta lanak izango dituzu hitz egiteko txanda hartzen. Pentsa zitekeen, gure barnearen is-

pilu garbi litzakeela hitz joritasun hau. Gu gerana eta guk dioguna, bat etorri behar litzakeela, mahatsa eta ardoa bat datozen bezelaxe.

Gaur, inor dela uste duenak (eta uste ez duenak ere) erlazio sozial asko behar du izan. Bilerak, afariak, dantzak eta holakoetara sarri agertu, jendearekin harreman etengabea egon ahal izateko. Eta nor bere gorputzean iritxi ezin den tokietaraino heltzeko, hor daukazu telebisioa, egunkariak, irratia eta abar.

Urruti samarretik begirada bat botako balio norbaitek gure bizimodu honi, zera esango luke: «Elkarren berri jakin... Bai horixe; ba dute motiborik asko...».

Urrera dezagun objetiboa eta ikus, gure hitz moltzo hoietan, zer giharrea egoten den. Zertaz ari gara gure harremanetan? Eguneroko lanaren xehetasun txikiak, Realaren azkenengo partidua, eguraldiaren gorabeherak, sudurretako katarroa eta gisa hontako huskeriak dira ia gure betiko konbersazio gai.

Eta itxura batera, hauek dira gure ardura nagusienak. Kanean noiz-nahi ikusten duzun jendearen patxada eta aurpegi irriparretsua ikusi eta nork pentsa azpitik bestelakorik ezer legokeenik?

Gezurra badirudi ere, loa gal arazten duguten problemak, barnean korapilaturik darabilziz gure gizon guztioi dagozkizunak ez dira ia inoiz aipatzen gure artean, zuenki beinik behin.

Zeintzuk diran problema hauek? Bada amaikatxo. Batzuk datozkit burura.

Alde batetik, ezjakintasunak eragindakoak: Nundik sortu da gizona, gure herriaren historia... etabar... etbar... eta bestetik, nolabait esateko, existentzialak: Bakardadea, gure herriaren historia... etabar... eguneroko lanaren eta diruaren zentzua edo zentzurik eza, balore eta helburu jarraikorrak ez ikustea, ezertarako ilusiorik eza, maitasun beharra eta maita ezina, sexual problemak, geureak bakarrik diralakotan edo, hain zintzo gordeak, erlijioso galderak, problema ekonomikoak, familia arteko eraman ezinak eta hainbat eta hainbat drama ixil eta izkutu, komunikaziorik ezaren lurpean, patatak bezala haundituaz joaten direnak.

Abestruzak egiten omen duena egitea gustatzen zaigu guri ere, itxurea. Arriskua somatzerakoan, burua hondarretan sartu.

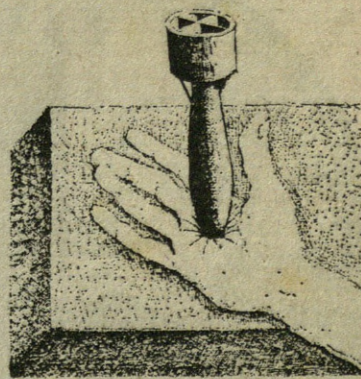
Ez ditugu aldamenekoaren kezka sakonenak ezagutzen eta gureak, geureak bakarrik direlakoan, ahazten saiatzen gara. Horrela, elkarren artean estrainio izanik, geure buruarentzat ere atzerriar bihurtzen gara. Ezin gara horrela, geure iza-teaz eta ahalmenaz jabetu.

Konturatuko bagina gure korapiloak, kanean irriparretsua ikusten duzun horrenak ere badirala, erreza-go litzaziguke gai hauek, inungo lotarik gabe aztertzen eta korapiloak, elkarren artean askatzen.

Gure egoera, negargarria ez baltz, parregarria litzake. Beldur gara, nonbait, geure buruak diran bezala ikusteko. Beldur diogu egiari... Beldur libertadeari.

Jakina, gaurko egoera ekonomiko-sozialak, bere propaganda eta alienazio indar izugarriez, hontara bultzatzen gaitu, ostarismo zaratzat hontara, baina estruktura aldaketa bati begira baldin bagaude zerbait positibotik egiteko, egon gintezke lasai. Eta bestalde, gure buruaren haunditasun eta mugen kontzientzia hartzeak, hartara zuzenduz leudekeen estruktura bilaketan lagunduko gintuzke.

J. M. ELEXPURU

OHORE ZURI!

(Vitt Nam herriari gorazarre)

OHORE ZURI, VIET NAM HERRI HORII!
SAPELATZEN ATZAPARRETAN ERORTZETIK
BEGIRA ZATZAION HERRI HORRI.

OHORE ZURI, VIET NAM HERRI HORII!
EGUNDOKO SARRASKIA TA ONDAMENDIA
GARAITU DUZUN HERRI BIKAIN HORRI.

OHORE ZURI, VIET NAM HERRI HORII!
INOIZ EZ BEZELAKO GUDU HAIN GOGORRA
BURUTU AHAL IZAN DUZUN HERRI HORRI.

OHORE ZURI, VIET NAM HERRI HORII!
ADOREZ ETA PAIRAMENEZ LORTU DUZUN
GARAIPENAREN JABE ZERAN HERRI HORRI.

OHORE ZURI, VIET NAM HERRI HORII!
LURBIRAKO HERRI ZAPALDU GUZTIEN
EREDU GOIEN JAIKI ZERAN HERRI HORRI.

OHORE ZURI, VIET NAM HERRI HORII!
ETA LOTSIA GAIZTO ZU BELAUNIKO
IKUS NAHI IZAN ZAITUEN GUZIERI.

OHORE ZURI, VIET NAM HERRI HORII!
MUNDU ZABALEAN HEDA DEDILA
ELKARREN BESARKADAREN BERRI.

OHORE ZURI, VIET NAM HERRI HORII!
ERIZAIEN DEBANTAILA BEZAIN ARGI
ETORKIZUN ONGI MEREZIA ZURI.

OHORE ZURI, VIET NAM HERRI HORII!
EZ NUKE HIL NAHI LAZTANDU GABE
ODOL-IBAIEZ BUSTITAKO LUR HORI.

OHORE ZURI, VIET NAM HERRI HORII!
EZ LORERIK, HAUR BATEN IRRI GARBIRIK
NAHI DIZUT BAKAR-BAKARRIK ESKEINI.

Gaztelu

(1973-I-27)

Iñon ez da agiri bakerik

Bear bada, iskillu ekintza barik, lan eta aalegiñez egokiagoa izango zitzaien ameriketarren laguntza Vietnamgo erriari: Indotxina guztia.

Parisen, oraintsu, izenpetu dute Bake Araudia.

Vietnamgo ezker eta eskuak: Vietcong eta albo errietakoak ere, bake izenez, azkatasun gelaio lortuko ebien euron bururakako. Ze, euron asarrea, askoz sakonagoa izan leiteke; gogo bi eta gizarte arazo bi dira dabilzazanak eztabai-detan.

Ameriketarrek, Indotxina aldera, ezelako aurrepiderik ez dabe eroan dakigunez. Lotsagarritzko negarra eta eriotza bai. Eta onez gainera, milla urtetako izerdi eta lan egiñaren ezereza: birrinketa.

Anai arteko guda itsumendi onetan, diruzalearen irabazi andiak izango ziran noski. Diñoten au, betiko lelua da laterri andiren artean. Ostantzean, aztertu daigun, mundu guztiko erri aurreratuen artean, zelako aserrea sortu daben amerike-

tarraren ekintzak Vietnam aldean.

Benetako Vietnamtarrek, ez dabe izan gura ameriketarren morroi. Azkatasun zaleak dira. Ikusi dogu Frantsesen aurka ere zelan jokatu ebien. An ez egoan komunisterik abertzaleak baiño. Maite ebien euron sorlekua; eta elburu onegaitik eskeiñi eutsoen euron bizitzea jaiterriari. Bai garaille ere urten Dien Bien Fu deritxon lurraldean. Eta gaur ere, ameriketarren aurka onetara jokatu dabe; abertzaleez. Era askotako milla itz ibilli da aotan, komunismoa agerturik gaizferrik esan zuen besterik Spellman berrik esan zuen besterik Spellman Kardenalak.

Txiroa? Aberatsa? Abertzale benetakoak ez dau aldeztuten bere lurraldea aberatsa edo txiroa dalako, ezpa ere, legeko egiña dalako baiño. Eta ikusten dogu, eguzkipean diran sorleku askotako abertzaleen eginkizunak, zelan izaten diran bere azkatasunaren alderako. Onetara, euron odol eta bizitza, saltzen diote aberriaren arerioari, azkata-

sun ikurriñagaitik. Besterik ez. Eta egikera au, edonun izaten da txalogarria.

Azal zuria? Ona da, ona danean: baiña gaiztoa, gaiztoa danean. Beintzat, zuria buru-adimenetik urten dau gizaseme eta erri askoren eriotza. Gorrotoak eragin da edo? Gomutan izan Hiroshima; Nagasaki; Gernika; Varsovia; Coventry eta onen antzeko eundaka erriri jaso zaizkion eriotza eta triskantzak. Akelarre oso bat zan. Apokaliptisaren antzekoa. Negarra! Eriotza! Gosea!

Anaia zein lagun urkoari, kalte egiteko, ez dago ateorik ez kristaurik. Danok gara bardiñak txarrean: aldakuntza andi barik. Oberik beintzat, gaur arte ez da iñondik agiri. Tamala da esatea; baiña egia. Eta olan gaurko gizadi edo umanidadeak ezin dau jarraitu ez bizi. Barkamen barik: gorrotoz. Beti asarre. Beti gudan. Beti alkar iltan. Noz arte izango ote da gizona olakoa?

JULEN URKIDI

ARGIA

Zuzenadaria:
MIREN JONE AZURZA

ARISTEGIETA

Nafarroa-Kantauri eta Aragoi-ko Kaputxinoak argitaratua (Kale Nagusia, 50-1.º Burlada-Pamplona).
Donostian: Okendo, 22
Tel. 42 66 66

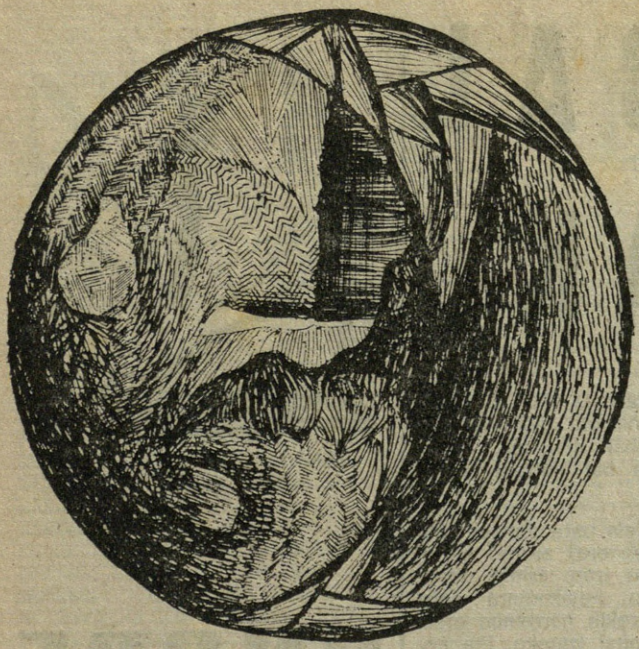
ARPIDE SARIA:

Barruan	300 pezeta
Korreo batasunetako errietan	350 pezeta
Atzerrietako beste errietan	370 pezeta
Aldez	Aurrez galdetu

Salmetan (ale bakoitza) 7 pezeta

Irakola:

«Gráficas Navasas»
A. Adoain, 1 IRUINEA
D. L.: NA. 80-1963

zenbat gara

BERRIAK Otsailaren 6an. eratzeko zen Donapaleu (Baxenabrare) Amikutzeko euskal kantaldia. Hara ziren deituak Etxamendi eta Larralde, Sarasola taldea eta Benito Lertxundi guztiz ezagunak, bai eta beste hasi berri zenbait, hots, Amikutze bertako Etxepare, Baigorriko Martikorena eta Etxegoien garaztarra.

Azken bolada honetan urtero eratu ohi da Donapaleu era honetako jaialdi bat bertako ikastolaren alde.

● Agertu berria da Hendaia "Haize-Garbia" deritzan elkarteak argitara eman duen hiztegiaren (francés-basque) delakoaren lehen alea. Bigarren alea, berriz (basque-francés), uda aurretik agertuko omen da.

Horrez gainera, apirilean aza'duko da hiru hilabetetarik behin argitara eman ohi den "Haize Garbia" izeneko aldiria. Ale hau Pierre Loti zenari eskainirik agertuko zaigu batipat, haren heriotzaren 50garren urtebetetzean.

● Agindu baino apurtxo bat beranduago edo, agertu zaigu ere Euskalduntzen-2 izeneko liburua, izen bereko euskara ikasteko metodoaren bigarren alea.

Lehen alea joskerari zegokion batez ere, galda-erantzun errazetan barrena euskararen lehen lehen mailako hastapenak adieraziz. Bigarren honek, bestalde, deklinabidea eta aditzaren lehen urratsak eskaintzen dizkigu.

Dakigunez, metodo honek benetan harrera ona izan zuen euskara ikasi gurarik ari direnen artean. Euskal Herrian ezezik, beste zenbait naziotan ere izan zuten honen berri, eta halaxe eskatu ere, Colonia (Alemania) ale bat eskatu ziguten behintzat geuri.

● Garai onez aipa ahal izan genduen, Urruzunoren omenetan Elgoibarren eratu ziren saloen artean, Elgoibarko idazlearen Iru-Ziri izeneko antzerki saiok beste edozeinek baino harrera eta arrakasta hobe izan zuen. Hain ona eze, Mendaroren ere aurkezteko asmoa sortu bide da, ez bait zen alferrik Pedro Migel Urruzun Mendaroko Agustina monjen kapeilau izan amaika urtetan.

● Otsailaren 3an, Sorailuzen (Plazentzia), Ramiro Larranagaren "Ramon de Gorosta (biografia de un armero de la cuenca del Deva y apuntes sobre armería)" deritzan liburu berriaren aurkezpena izan zen.

Honako liburu hau "Sociedad Guipuzcoana de Ediciones y Publicaciones" delakoak argitara emana dugu, eta gehien bat saso batetako Plazentzia bertako giroari atxikirik den arren, arraz interesgarri dakiguke plazentziar ez garenok ere —Deba eskualdekoei behin behin— harman-gintzat eta beste ematen duen hainbat xehetasungatik.

● Bertsolariak ere badute beren elkarteak, bai eta beren "aldizkariak" ere, edo hobeto esan, beren bi orrialdeak. Nafarroako "Príncipe de Viana" aldizkariari esker hilerio argitaratzen direnak.

Baifia, noski, elkarteak polito arituko bada, diru-laguntza ere behar du, eta ez harako aldizkaria ordaintzeko —Nafarroako Diputazioak dohan eskaintzen bait du— gainontzeko gastuak nolabait arintzeko baizik.

Hau dela eta, urte berriaren gaudelarik, garai ona dateke nork bere kuota ordaintzeko. Ez da askorik, 50 pezeta baino ez, alegia. Egoki lizateke denok lehen bait lehen ordaintzea, honako zuzenbide honetara korreetako jiroz bidaliz: A. Santiago Onaindia. Amorebieta-Larrea (Bizkaia), otsailaren 15a baino lehenago.

ANTZERKI LEHIAKETA Tolosako C.I.T. (Centro de Iniciativas y Turismo) delakoak eraturik, antolatzeko da Tolosan bertan I Antzerki Lehiaketa. Honako lehiaketa hau bi hizkuntzatan izanen da eta antzerki talde afizionatuentzat soilik burutua, baldintza hauen arabera:

1.—Gipuzkoa, Bizkaia, Araba eta Nafarroako antzerki talde afizionatu guztiak parte hartu ahal izanen dute, euskarazko nahiz gaztelaniarazko antzerki lanez.

2.—Aurkezpen bakarra Tolosako Iparragirre Antzokian izanen da, arratsaldeko 8tan., denboraz jakinaraziko diren egunetan.

3.—Bizpahiru taldek obra berdinez presentatuko balitz, izena ematen aurren izan denari emanen zaio aukera. Gai-nontzekoei beste obraren bat aurkez ahal izanen dute.

4.—Zinema eta Antzerkitako Zuzendaritza Orokorrari egin beharko zaio eskabidea eta bestelako baimenak. C.I.T. delakoak lortuko ditu. Honetarako, talde bakoitzak nork bere xehetasunak agerazi beharko ditu. Autore Elkarte Orokorrari dagokion baimena, aldiz, taldeek berek lortu beharko dute.

5.—Aurrez izendatu eta jakinaraziko den epai-mahaiak lehen mailako taldea hautatuko du, antzerki lanaren zailtasuna kontutan izanik, bai eta obraren moldaketa eta taldekoen antzezpenean.

6.—Harako epai-mahaiak hautaturiko taldeari 25.000.—ptako. saria emanen zaio, gainontzeko guztiak maila berdinean utziz.

7.—Horrez gainera, lehiaketa honetan parte hartzeagatik

soilik, talde bakoitzari 5.000.—pta. emanen zaizkio laguntza gisa.

8.—Izenak ematea izkribuz egin beharko dira, 1973 otsailaren 15a baino lehenago, xehetasun guztiak ezarri eta honako zuzenbide honetara bidaliz: Centro de Iniciativas y Turismo, San Juan Kalea, Tolosa.

9.—Tolosako C.I.T. delakoak —lehiaketa honetako eratzaila delarik— arau hauk aldatu eta gehitzeko eskubidea izanen du.

10.—Lehiaketa honetan parte hartzeak berak, berezko du hamar baldintzok in ados egotea.

SANTA AGEDA ren 5ean, Santa Ageda eguna Joan zen astelehenean, otsaila-ospatu genduen. Bezperan —eta bezperaren bezperan ere, aurtun igande zenez— Euskal Herri guztian barrena edo-zenbat talde atera zen kalez kale eta etxerik etxe, egunari eta ohiutari dagokien hainbat kopia zahar orotaraziz.

Hiriburutan nahiz herritan, hala herrixka eta hauzo txikienetan ere, konta ahal ezin besteko gazte taldeek etxeko andrea gorlatu zuten, eta etxeko jaunaren patrika, berriz, arindu. Dirutza polita bildu ohi du zenbait taldek egun hautan. Batek honelako edo horrelako gaixotegirako, bestek premia gorrian aurkitzen den familia baten baten-tzako, edo batek daki zer zuloren betegarri. Beste zenbait-tek, ordea, harako ikastolaren alde, edo ikasketak ordaindu ondorengo osterata bat ordaindu gurarik. Bai eta, bat baino gehiagok zoritzarrez, nolabaiteko afaria eta "kafe completua" ordaintzeko; hemen, beste edozein tokitan bezalaxe, denetarik fruituak eman ohi ditu gure Arbola San-duak eta.

Noski, herri kozkorretan izan ohi dira, gehienetan, talderik jatorrenak, eta ez berezko merituz, denok elkar eza-gutzen dutelako baizik. Herrietan sortu ohi dira, bestalde, koplari aukerakoak, beti betiko doinu eta bertsoak ezezik, takian potian bertso berriak ere burutzen dituenak, gure ahozko literatura zahararen aberasgarri. Hala nola Elgoi-barren German Uriguen "Etxegina" eta Mendaroren Jose Zubizarreta "Armaitza". Baina, behar bada, dotoreenak motrikuarrak, Tomaz Maiz "Okelar" koplariak gainera, Azpil-laga bertsolariak ere berekin izan bait dute kantetan. Izan ere, besterik ezean, ariketak egiteko eta trebetasunik ez gaitzeko primeran etor dakizkioke Juanito Azpillagari Santa Ageda bezperako bertsoaldiak.

Baina, herrietan ezezik, hiriburuetan ere —hego aldeko lau hiri nagusietan bederen— atera zitzaizgun makinatxo bat talde. Gasteizen bakarrik hogeita lau. Nork eskain dezake gehiago?

● Gu geu Santa Agedan bertan izan ginen bezpera egu-nean. Santa Agedan edo, hobeto esateko, Gesalibar-en, ze-ren, zenbaitak ez badaki ere, ez bait da Arrasaten Santa Ageda izeneko hauzori. Aramaionarako bidean dagoen Santa Ageda zoroetxea Gesalibar-en dago, Gesalibar bait da hauzo izena eta Santa Ageda, aldiz, bertako elizarena soil soilik.

Hantxe bertan ginen hilaren 3an. hauzoko jaiak zirela eta. Zarata eta abarra, ohi denez, eta jai giroa nahiz hauzo txikia izan. Etxerretatik ginelako agertu ziren lau gizo-nezko handi, berrogeitaka urte luzeak bai, bata zein bestea pagoa bezain zabal eta haritza haina trinko.

—Gabon —esan zuten.
—Gabon ba, zer dago onik?
—Ba hamentxe, jaiak dirala-ta...
—Ez zirie hamenguak ala?
—Ez, gu arabarrak gaituk, Aramaixokuek.
Eta zirikatu nahian:
—Bah... orduan ez arabarrak eta ez ezer, erdi giputxak!
—Ez bata eta ez bestia, aramaixokuek.
Eta ezkonduak zirelakoan edo:
—Eta zertan zabizie ba andrak etxian lagata?
—Andrak? Guk ez xuagu andrarik. Bizi gutxixa pasau xuagu gure dotriñiau zaindu gurarik eta... oin osterata abadiok alferrik galdu kazuz.

—Bueno, bueno, horrek zer dauko baiña zer ikusirik?
—Ez xok ba eukiko! Lehen pekatu zala, pekatu zala, eta oin dana libre danean... EZIN!!

GOIZ-ARGI GOIZ-ARGI hilerokoa hamabosteroko bi-hurtu zaigu. Hona hemen azken berria, soila bezain pozgarria. Izan ere, euskaldunak garen alde-tik behintzat, guztiz pozgarri da, bai, gure euskaldungoan barrena sort daitezkeen aldizkariaren hedadura eta urratsez urrats goragoko mailatara irixtea.

Aniztasun edo pluralismo delakoa behar genduela esaten zigen —nola esan gero!— astelehen honetako Zuzenda-ritzak duela hiruzpalau (72-XII-31) astetako editorialean: Euskaldungoa da guretzat oinarri eta lokarri, egiten joan behar dugun euskaldungoa, bere baitan demokrazia eta on-dasunen berdina egi egi dituen euskaldungoa nolabait esate-ko. Horren barruan onartzen ditugu beste koloreak. Hor-tik at ez.

Honetan gaude gu ere, muga berberoitaz aniztasun hori onartzen dugularik. Hala datorkigu ere GOIZ-ARGI. Hamabosteroko bilakatu zaigula esan dugu, hala entzun dugu eta hala izanen da noski, gu geu duda-mudatan bagaude ere. Nahiago genduke, noski, hala balitz, baina beldur gara ez ote dagoen hori oraindik ikusteke. Mintza gaitzen argi-ago, lehen bait lehen, eta ez dezala inork kritika ezez-kortzat har, eraginkortzat baizik, GOIZ-ARGI nahi lukeen euskeraren alde abia ahal izan gaitzen.

Noski, errazena dateke —nahiko zaila delarik berau ere—, hileroko bat hamabosteroko bihurtzea, hau da, hilean behin ale bat argitara eman beharrean bi argitara-tzea. Baina hau ez da nahiko, ez eta gutiagorik ere, aldiz-kariaren beraren moldeak eta erak aldatzen ez diren arte-behintzat.

Esate baterako, honelatsu ikus dezakegu —ideologiak, irizkiak, setakeriak eta beste alde batetan utziz, kazetari-tzaz soilik aztertuz—, Bizkaian badela hama-bosteroko bat bertako astelehen bat bezain "astekari" dena. Edo hobeto esan, astelehen hori ez dela, funtsean, "astekari" —galez, gaurkotatuz, bizitasunez—, hamabosteroko eta zenbaitetan hileroko baizik. Izan ere, hilerokotzat sortu zenez gero-ia bere eskemak aldatu ez baditu... zer besterik izan dai-teke asteen behin argitaratzen den "hileroko" bat baizik?

Honela ba, eta dagoeneko, GOIZ-ARGI hamabostean behin argitaratuko zaigu. Berriz diogu, pozgintzen gara po-ztu. Zorionak bihotzez horrelakorik posible egin dutenei. Ka-zetaritza zentzuak baino bestelako kompetentzia giroen ba-tek sortarazi egin badio ere, berdin, hasteko nahiko da, ez ordea jarraitzeko.

Ez genduke nahi besterik, gure hitz apal hauek zenbait burutapen sort dezaten baino, euskal kazetaritzaren one-tan, zeren... euskararen alde... euskararen alde... betiko lelo hori oso urrun eta eskar gerta dakiguke jadanik.

Euskararekiko erdarazko apologiak gairitu genituen. Ea orain euskararekiko euskarazko ihardunak ere gairitu edo gairitu edo gutitzen ditugun behintzat. Euskaraz salba-tuko badugu, tresna arin, praktiko eta baliagarri bihurtu behar dugu, albiste tresna bilakatu, alegia. Euskaraz berri-baino euskaraz zer esanzen dugunari garrantzi gehiago ema-nez, euskaraz bera baino euskalduna interesgarriago bait zaigu.

Honetan, euskaldun irakurle horri zerbait eskainiko ba-diogu, kazetaritza bizkor bat behar dugu, gaurkotatuz betea. Eta honetarako ez zaizkigu aski bertsolariak, poetak, nobelagile eta kondairagileak, are gutiago hizkuntzalari eta azterlariak. Kazetaritza kazetariak behar ditugu. Gauza ximplea, noski.

ARABA Arabako Diputazioak euskararen onetan zen-bait erabaki hartu du Lejarreta jaunaren zuzendaritzapean eratu berri duen azken biltzarrean.

Hartaz agerazi den agiriak dioenez, Arabako Dipu-tazioak betidanik izan omen du euskararekiko halako begi-ramendu bat, ez bait da alferrik euskaraz bera arabar ar-basoen hizkuntza, eta haiengandik jaso dugun altxorrik bereziena.

Diputazioak kontutan du ere, oraindik orain euskara bizi dela Aramaiona bailadan, bai eta Gasteizen bertan ere, non milaka dira lanbidez joandako giputz eta bizka-tarrak —Deba bailadakoak batipat—, bai eta Gasteiz ber-tako euskaldun berriak ere.

Hauk honela, UNESCO nazioarteko erakundeak herri hizkuntzaz agerazi dituen iritziei atxiki, bai eta Espai-niako Heziketaren Lege Berriak honetaz aipatzen duenari jarraituz ere, honako hiru puntu hauk ontzat eman ditu Arabako Diputazioak:

—Zabal dadila Arabako haur eskoletan barrena "Kili-kili" izeneko metodoa, nahi duten haurrak hartaz bali-daitezen, eta erakar ditzakeen ondorio eta abantailaz jabe daitezen.

—Korreo eman ohi den "Kili-kili" metodo honek sort ditzakeen gastuak Diputazioak berak ordain ditzala.

—Aurreneko bi puntu hoi egia bilaka, eta asmo hone-taz ager daitezkeen betekizun eta premia guztiak erabat konpondatuz, Kultura Batzordeari aukera eta behar hain-a aginte emanen zaio, bere ustetan hartu beharko dituen erabakiak har ahal ditzan.

Honaino, guti gora behera, eta berri soila emateari da-gokion laburpena eginez, Arabako Diputazioaren azken era-bakia. Komeni litzaiguke Gasteizen dugun hainbat idazle jator honetaz mintzo zekigula, erabaki honen sakontasu-naz, ondorioez, Arabako giroaz, herriaren harreraz eta beste.

Gure aldetik ezer guti esan dezakegu. Jakina, zertxo-bait ematen duenari eskerrak baino besterik ez zaio, noski, zor. Hala ere, korreo eman daitezkeen metodo bat guti-tsi gabe —are gutiago "Kili-kili", merezi duela ez bait dugu zalantzan—, esan beharrik ere ez, badiutela bere baldin-tzak eta bere hala beharrezko mugaketa. Honela ba, gu geu galderatxo hau egitera ausar gaitzke: Arabako Foru Diputazio den batek ez ote lezake egin beste ezer gehi-toxago? Ikastolak, ikastetxeak, ikastaroak —edo gutienik, hautaz saiatzea edo babes ematea— gehiegi ote dira Eus-kal Foru Diputazio baten ahalmen eta gaitasunerako?

DENETARIK Urtarrilaren 31an. izan zen Bilbaon "Euzkerazaleak" delako erakundearen Batzar Nagusia. Beste zenbait arazoren artean, zuzenda-ritza eraberritzea zegokion harako batzarrari.

● Urtarrilaren 20an. lehen aldikotz aurkeztu zen La-purdiko Itasun "Etxahun" deritzan antzerki lana. Antzer-ki obra hau Larzabalek moldatua da, Etxahun bertsolari zahararen bizitza samin bezain garratza oinarritat har-turik.

Antzerki lan honen muina Etxahunen bizitzaren pasar-terik garrantzitsuenetako bat da, hots, Etxahunen ematea hauzoko batekin konpontzen zelarik, hauzoko hori hiltza erabakitzen du gure Etxahunek. Hala ere, ez ziren gauzak gertatu Etxahunek espero bezala, eta erruduna garbitu be-harrean, gazte errugabe bat astintzen du gau ilun zorigai-tzeko batetan. Ondoren etorri zitzaizkion presondegiara joan beharra, emate agintzailearen gorrotoa jasatea, munduz mundu ibiltari erromes eta Zuberoako herririk herri ber-totan ihardun izatea, etxeko maitasunik ezagut ahal izan ez zuenak, herriarengan aurkitu bait zuen nolabaiteko ba-besa.

Honako antzerki lan honek hain harrera ona izan zuenez gero bere lehen aurkezpenean, hilaren 27an. bigarren saio bat prestatu behar izan zuen "Gaztetxea"ko taldeak.

● Juan Jose Araolaza "Elgoibar-ko Izarra" izeneko el-kartearen zuzendari izendatu berri dute. Elgoibarko elkarte honek mila inguru bazkide ditu, eta bere beste zenbait ekintzen artean alpagarri deritzagu 500 haur dituen ikas-tolari, bai eta euskara, txistu, euskal dantza eta beste hainbati ere.

Gutienik hamalauren bat urte, bai, Araolaza aurpegiz ezagutzen dugula, mutiko ginela elkarrekin ihardun bait genduen eskola berean. Geroztik ez dugu elkarren berririk jakin, duela pare bat urte arte, Elgoibarrean, Eibarren nahiz Bergaran eratu den hainbat hitzalditan —gu boli-grafos eta bera magnetofono— elkar ikusi dugun arte, alegia. Nork esanen zukeen gero orain dela hamalau urte, erdal girotan hezitako bi mutiko kozkor haik euskalgintzat elkartuko ginienik?

Gure zorionik sutsuenak Juan Jose adiskideari. Lepo-ratu deuten zama astunegi gerta ez dakiala opa deuat, zuzendari berri haizen elkarte horren eta Elgoibarko herri guztia onetan ager hadin.

● Hego aldean ezezik, ipar aldean ere nahaspilaren bat edo beste bada ikastolatan barrena, nahiz eta oraindik hasi berriak izan. Harako nahaspilak, hala ere, guztiz arra-zoiz desberdinez sortuak dira han eta hemen. Hemengoak "aurrerakoiagoak" agian, hangoak, aitzitik, "sanoagoak".

Izan ere, hego aldeko ikastolakoak haziak "barrutik" azaldu zaizkigun artean, ipar aldeko zenbait ikastolari kan-potik datozkio trabak eta eragozpenak. Honela mintzo dira Mauleko (Zuberoa) Ikastolako arduradunak, ikastolak aber-tzaletasuna eragiteko sortuak direla salatu dutenei erant-zuteko moldatu duen agiri batez.

Guk ez dakigu ipar aldeko ikastolatan abertzaletasunik eragiten duten edo ez. Dakiguna —edo uste duguna be-hintzat— halako abertzaletasun giro pitin bat ez leto-kiola gaizki hego aldeko ikastolaren bati edo besteri. Ez eta, hemengo maisuren bati baino gehiagori ipar aldetik pasiada bat ere. Nork esan zezakeen halakorik duela hamar urte? Lekutara iritziak gaude!

Franziako Lege - Etxea (II)

Aurreko idazlanean esana da orain arte gehiengoaz jabetu ziran iru Alderdiak UDR buru agertzen ziralarik aldun diputadu mordozka bat gutiago izatea ziurtzat jotzen genduala orrela Martixan atarako dan gehiengo mayoria, baldin bat ataraten bada, litekena dala itzul egitea eurei.

Eraberean ezkerter izeneko iru Alderdiak jaioko dan Jaurilaritza barri ortarako gertatu duten egitarau programa orren urbilean gehiengoaz jabetzea ez dala gauza egiña naiz eta eldun berri txorta bat irabazirik urreratuko badira ere.

Eretan deritzaigu aurrenengo agertzen diran jaun oiek euren bihotz barnean ez ote duten maiteago etsaitasun opozizioan jarraitu naiz eta itz jario beste era batera azaldu, ots, egiz nahi ote duten, beldur ez ote diran gabetik goizera agintari ager aitaturatuko egitaraua Gobernu barrian aurrera eramateko.

Mitterrand jauna gizon zuhurra da ta oraingoz asia da bere neurriak artzen. Badaki berak egitarau ori guztiz zalla izango zaiola zutunik euki-tea, bere lagun komunistak gerra latza egingo diotela aurreruntz joan nahiko eskariak zirikatutik bere izatea ainbat korapilloz josiaraziaz. Orrela aurreko egunetan, mintzatua da eurak jabetuko diran ekonomiko-erri ondasuna zearoko txarra dala ta, UDR Jaurilaritzak utzia noski, ta beraz aztuna be aztuna agertuko dala artuko duten oien ondorengo, bizitza gora ta gora dijoala salneurriak ala igoten dutelako t.a. Or nun erakusten duan beldur ez bada ere aiko maiko zalantza bizian dala esanak eta aginduak egikeran bihurtzea, bat eta beste ez bait dira berdiñak, denporarik asko eramango diotela ta inor ez dedilla uste ustelean murgildu. Gizon politiku azkarra da norbait bada, baiña UDR-ko aldun dan Sanguinetti oraintzu berarekin jardun luzea egiña da aurrez aurre ikus-irritan telebistan eta erantzun dio; diru kuxak bete-beteak dituzu ta guk zuek ez bezala aberastasun ori langilleak partizipazio bidez zalaparta barik gozartu dezaten nahi dugu.

Ori orrela ondoren komunisten aurreneko burua Marchais jauna itzal-di bat emana da berri-emalleen aurrez zearoko bildots agetua dalarik. Ezkerter batasuneko egitaraua Gobernuak aurrera eramateak ez omen esan nahi Franzian sozialista aginpidea ezartea danik eta gutiago komunistena.

COMBAT egunkariak (12.1.73) onela iardetsi dio;

«...atzto Marchais jaunaren ahoz P.C.F. ren eskaerak ain erge-lak, ain itoak agertzen dira ze zalantzan gelditzen gera bere ideiak ote duten indar. Idazkari naguziaren esanetan biltzen bagera ezker-tarrak eta oraingo gehiengoak, mayoriak gizarte berbera aldezen dute ezker-tarrak ase diralarik zerbituetan bakarrik zuzendu arazteko asmoz.

Jakiña da zakarkeri barik joan behar dute gauzak, ez da egun bateko egitea ain denpora luzean kapitalista gizartearen oitutakoak sozialista aginpidera eramate ori.

Baina ain bigun,, ain begirakor agertze orrek ez ote arrisku igarokor izate batera eramatea, ots kapitalismu konpondu batetan bertan gozo jarraitzeko ta guztiz urruti agertzen dana oraindik komunistaren alde autarkia ematen dutenen nahi ta ametsak kom-unista gizarte batean sifinistatzen dutelako.

Esan litekena da ta zer, ori komunisten euren egitekoa beste ez da. Baina ez, komunistak ez diran ezker-tarrak eta Marchais jauna baiño egonezin aundiagokoak eta onen zurtasun ori guztiz mikatza ta guztiz ez-egoki deritzaioitenak daude.

Politiku jokoa benetan da gero egingaitz, jendea irabazteko ez-tia ozpina baino ohea dala jakinik Marchais jauna orrela mintzatu zitekean edo naiz bere zentzun zintzoan orrela dala bide uste izanik, bestalde ezkerter askorentzat joko ori lorea urez itotzea da.

Batez ere ezkerter ezker-tarrak «gauchiste» izenaz ezagutzen diranak esan oien beharrik ez zuten lehen baino gehiago bihotz-bihotzez gorrotatzen jarraitzeko P.C. zuzendari agintari direnak batez ere. Urbedeinkatuaz egositako babarrun jale ez diran ezkerter ezker-tarrak beti esan dizute komunistak ez dala ezkerter izena merezi dutenak, ez dirala kideko sartu litekezenak.

Esanak esan lagunduko diote batasuneko egitarau ori irabazle izan dedin. Ez dira indar aundiko auteskunde arlo ontan, guti dira, Alain Krivinek lehenago izan zituan autarki botoak 230.000 orta gelditu ziran % bat inguru. Aurten askoz obeto egitego oi dira, ta beste ainbeste gizenzen badira galburu guziak dira on opilla egiteko.

Irrikatzen daude ezker-tarrak irabazi dezaten, bide erdian gelditze ori oinkada bat beste ez omen da eurentzat eta klase burruka gogor bat sortuaz lantegietan iraultza bide bat irrikiko omen. Lantegietan zearoko indar aula dute baina sarritan gauzak bere onetik atarateko zenbait aurti aski dana zilipurdikatze. Onetan mutilak dirala ere danok dakigu.

Bare-bare joango zitzaizkion egunak ez dituala ezkerter Gobernuak berak ere izango usmatu ditekete.

Paris 15-173
ALBERDI TAR ANDOLIN

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donosti'tik egunero:

Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Carretera Gral. a Hernani - B.º Ergobia - DONOSTIA

Telefonoak: 450313 eta 459723

Aptdo. 1381

Aptdo. 1381

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Edoardo Chapeitia

Galeria 10-Urrut. 417751-Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

Vietnamgo kondaira gorria

Ez, pakerik ez da oraindik sortu. Guduaren gelditze bat lortu da. Ez da gutxi alaz ere. Vietnamiak bere gain daraman zama, beldur-garria da. Aspaldidanik jasan behar izan duena da gainera. Jen-deak egia au ahazturik daduka. Orregatik Vietnamiko guduaren historia edo kondaira txiki bat bederen egitea pentsatu dut. Kondaira au bestalde 1954 urtetik asi eta egingo dut, Ginebrako erabakietatik asirik, alegia. Kondaira onen bidez Vietnamiko arazoa obeto ulertuko dugu.

1954 URTEA:

Uztailaren 21ean, Rusia, Bre-taina Andia, Frantzia, Laos, Kan-Boia, Txina eta Ipar Vietnamiak erabaki batzuk artzen dituzte Ginebran. Ordura arte Vietnamia Frantziaren kolonia zen. Frantziaren aurka egin zuten borroka batipat Vietnamiarrek. 1954 urtea baino lehen vietnamiarrek amar urte pasa zeramazkiten borrokan. Beraz, arazoa aspaldidanik dator. Ginebran artutako erabakiak auek izan ziren: guduak bukatutik, gauzak daudenean iraungo dute. Ipar Vietnamian komunistek jarraituko dute buru eta Ego Vietnamian frantsesek ezarritako Bao-Dai enperadorea izango da buruzagi. Ez Ipar aldeak eta ez Egoaldeak, aurrerantzean, inortxoren laguntzarik, arma laguntzarik, alegia, ez dute artuko. Bestalde gauzak daudenean iraungo dute 1956 uztailera arte. Izan ere il orretan Ipar eta Ego aldeak elkar arturik auteskudeak egin beharko dituzte. Auteskunde orien bidez, Vietnamia guzira gobernu bat aukeratu-ko zen; Vietnamiak bat egingo zuen. Erabaki autan, gogoan izateko gauza da, Bao-Dai enperadoreak eta Ipar Amerikak ez zuten parte artu.

Urte onetan bertan, Ipar Amerikarrak eskua geroz eta gehiago sartzen asten dira. Ipar Amerikarrek lehen frantsesek laguntzen zitelen, aurrerantzean, zeharka ezertan ibili gabe, zuzen zuzenean Ego Vietnamiko gobernuari lagunduko diotela agintzen dute.

Urriaren 27an, Eisenhowerek Diem lehen ministroari idazten dio osorik bere alde dagoela adieraziaz.

1955 URTEA:

Urte onetan ez da gudurik izan. Diem lehen ministroa Ego Vietnamian buruzagi bihurtzen da. Bao-Dai, Frantziaren Cannesen bizi den enperadoreari agintaritza kentzen dio Apirilaren 30ean. Dien militarra lehen ministro bezala Ipar Amerikarrek ezar erazi zuten. Orain diktadura gogor baten bidez jaun eta jabe egingo da. Gizon onek 1963 urte arte iraungo du.

Apirilaz gero, bestalde, Ego Vietnamian ziren beste talde politiko guziak zigortzen eta espetxeraten asten da Ginebrako erabakiak autsiaz.

1955 urtetik 1960 urtera arte 400.000 pertsona espetxeratu omen zituen, eta 60.000 pertsona ilerazi.

Urriak 23: Il onetan Ipar Vietnamiarrek auteskundeak egiteko aurkeztzen dituzten eskeinketei ez die Diem buruzagiak erantzuten. Postura au Ipar Amerikarren aholku edo kontseiluari jarraituz artzen du.

1956 URTEA:

Urtarrila-Otsaila: Diem katolikoak gogor erasotzen die erlijiozko beste taldeei.

Otsaila, 23: Erbesteko arazoetarako izendatua den Pineau ministro frantsesak Ipar Amerikaren jokera gaitzesten du, Frantziaren itzala ahultzen ahaleginak egin dituela Ipar Amerikari adieraziaz.

Apirilak, 28: Frantziako soldaduak etxeratzen dira. Frantziak ez du indarririk Diem buruzagiari Ginebran artu ziren erabakiak onar erazteko. Uztaila igaroko da eta Vietnamian ez da auteskunderik izango. Diemek eta bere Iparamerikar lagunek nahi zutena lortu dute.

1957 URTEA:

Urriak, 31: etsai guziak zapaldu eta pakea sortu duela dio Diem

buruzagiak. Urte onetan ez da gudu berezirik izan.

1958 URTEA:

Gudu an eta emen asten da. Ipar Vietnamiak ez du parterik artzen borroka orietan. Ego Vietnamian bertan sortzen dira borroka. Gainera, aldi aretan Ipar Vietnamiak joko politikoaren bidez gauza konpondu zitekealakoan zegoen. Ez alferrik.

1959 URTEA:

Uztailak, 8: Diemi laguntzen ari ziren Ipar Amerikar teknikoak itz-tzen dituzte. Sinbolo bezala asko esan nahi du gertaera onek.

1960 URTEA:

Apirila: Diemen, sei ministro altxatzen dira, Diem gaitzetsiaz. Iraila: Ipar Vietnamiak borroka-ra deitzen die Vietnamiar guziei. Arazoa: Kennedy, lehendakari autatzen dute Ipar Amerikan. Abendua: F.N.L. erakundeak osatzen da gartzelan dagoen abogadu bat buru duela.

1961 URTEA:

Maiatzak, 4: Ipar Amerikak laguntza andiagoa agintzen du. Abendua: Kennedyk 16.000 mila teknika kontseilari bidaltzen ditu Vietnamiarra. Abiazioa, Ipar Amerikako abiazioa, asi da lanean lur-rak eta pertsonak kiskaltzen.

1962 URTEA:

Guduak zabaltzen da. Ipar Vietnamiarrek parte artzen asten dira gudu onetan, bere gizonak bidaliaz. Orain arte lagundu bakarrik egin zuten. Orain berak ere parte artzen du. Ipar Amerika ere asi da bere militarrek bidaltzen. Kontseilariak ez zaio aski.

1963 URTEA:

Azaroa: Diem buruzagiak agintaritza galtzen du. Beste militar batzuek artzen dute agintaritza. Urte pare batean Ego aldean agintari aldaketa asko izango da. 1965 urtean Thieu jaunak artuko du eta gaur arte bera izango da agintari. Diem agintaritzatik botatzen, Ipar Amerikak berak ere parte artu zuen. Ipar Amerikarren konfiantza galduta zedukan. Ori gerora jakin da.

Azaroak, 22: Kennedy eho dute.

1964 URTEA:

Abuztuak, 5: Ipar Vietnamia bonbardeatu dute Ipar amerikarrek. Il onetan bertan Johnsonek eskubide andiagok lortzen ditu Parlamentoak emanik. Bonbardeatze orren aitzakia Tonkinen gertatua izan zen. Itsaso bazter aietan, izan ere, Ipar Vietnamiko gudu-ontziek eraso omen zieten Ipar Ameriakako gudu ontziei. Gero jakin denez, Johnsonek dena ongi prestatuta zeukan gauza izan zen. Ipar Vietnamiarrek xaxatu zituen Tonkin aldean, gero berak bonbardeatzeko aitzakia izateko. Arrigaria gizon onen jokabidea. Munduaren aurrean oso pake zale azaltzen zen, baina azpitik gudua nola zabaldu eta indartu zebillen. Gauza auk, duela bi urte jakin ziren, ain zuzen izkutan arkitzen ziren paper batzuk argitara eman zirenean. Ipar Amerikarren jokoa garbi ikusi zen, ikusi nahi zuena behintzat.

1965 URTEA:

Uztailak, 29: Vietnamiarra 125.000 soldadu bidaliko dirala aditzera ematen du Johnson "pake zaleak". Urte onetan, Ipar Vietnamia bonbardeatu gabe gelditu zen egunik ez zen izan.

Urte onetan, bestalde, Thieu egiten da Ego Vietnamiko buru, oraindik berak jarraitzen du, gaur egun.

1966 URTEA:

Urte onetan budista askok beren buruari su eman zion. Budistek, urte onetan gogor egin zuten borrokan.

Apirilak, 12: B 52 abioi igarri oriek asi dira Ipar Vietnamia bonbardeatzen. Abioi auek dira Ipar Amerikak dituen abioi andienak.

Ekainak, 29: Hanoi lehendabiziko aldiz bonbardeatua izaten da.

1967 URTEA:

500.000 Ipar amerikar soldadu arkitzen da Ego Vietnamian. Urte onetan borrokan gogor ari dira. Ipar Vietnamia ere buruz murgiltzen da borrokan. Urte au Ipar amerikarrentzat txarra izan zen.

1968 URTEA:

Ikaragarritzko manifestazioak mundu guzian eta batipat Ipar Amerikan. Mundua esnatu dela dirudi. Johnson ez da auteskundetara presentatuko, izan ere ez baitzuten irabaziko.

Urriak, 31: Ipar Vietnamiarren aurkako bonbardeok aurrerantzean ez dutela jarraituko adierazten du Johnsonek.

Urte onetan bertan, Maiatzaren 10'ean Parisen elkarriketa batzuk izaten dira Ipar Vietnamia eta Ipar Amerikarren artean.

Azaroa: Nixon lehendakari autatzen dute Ipar Amerikan.

1969 URTEA:

Maiatzak, 14: 550.000 soldadu daude Vietnamian. Nixonek plan berria azaltzen du.

Ekainak, 8: Nixon eta Thieu elkar ikusten dute. Nixonek 25.000 soldadu etxeratuko dituela adierazten du.

Abuztuak, 4: Kissinger eta Ipar Vietnamiarrek elkar ikusten dute lehenengo aldiz Parisen, inork ezer asko jakin gabe.

1970 URTEA:

Urria: Ipar Amerikar soldadu guziak etxeratze prest dagoela esaten du Nixonek. Urte onetan, alaz ere 400.000 ipar amerikar soldadu arkitzen dira Vietnamian.

1971 URTEA:

Apirilak, 7: Beste 100.000 soldadu etxeratzen dira. Ipar Amerikara, alegia.

Maiatzak, 31: Nixonek pake programa bat azaltzen du zortzi puntutan.

Uztailak, 1: Thieu eta Ipar Amerikarren aurka borroka ari diren izenean beste programa bat aurkesten du zazpi puntutan.

Azaroak, 12: Nixonek beste soldadu asko etxeratzen du. Bere plana aurrera dioa: gudu vietnamiar-tu nahiz eta abioiek gogor eraso. Etxeratzen dituen soldaduak infanterikoak dira eta ez abiazio-koak.

1972 URTEA:

Ipar Vietnamiak inoiz jasan duen abioi erasorik gogorrenak jasan behar izan ditu urte onetan. Alaz ere Kissinger eta Vietnamiarren artean elkar izketak jarraitzen du.

Guduak, bestalde, urte onetan izan da gogorrena, nahiz eta Ipar Amerikar soldadu gehienak etxeratutak izan. Nixon urte onetan oso pake zale azaltzen da, zinez ordea Vietnamiak jasan duen txikizorik andina, urte onetan nabaitu du.

1973 URTEA:

Urtarrila: Guduaren geldineua. Noiz arte? Zer esan nahi du Gudu gelditze onek? Pake bide bat al da? Zer asmo ditu Nixonek? Beste galdera asko egin daiteke; gehienak erantzunik gabe geldituko dira. Geroak esango du bere itza eta ikusiko.

J. ELUSTONDO

Pedro Migel Urruzuno-ren Omenez Elgoibarren Kazetaritzaz mahai biribila eta Euskaltzaindiaren bilera

Mahai bururuaren alderdi bat: Julene Azpeitia, Pierre Lafitte, Antonio Arrue, Jean Haritxelhar, Luis Mari Ulazia, Anjel Ajubita eta Aita Villasante.

Urtarrilaren 17tik, 28ra, bitarteko hamar egun luzeetan barrena, Elgoibarren eratu da bertako seme ospetsu, apaiz langile, idazle umoretsu eta lehenetarikoa euskaltzain laguntzaile izan zen Pedro Migel Urruzunoren omenaldia. Dakikegunez, egitarau guztiz herrikoia "Ongarri" Elkartek Urruzunoren oroitzapenetan prestatu duena, behar bada halako saiotara ohituegi ez dagoen herri bati zegokiokeen eran edo. Egunak, bestalde, aukerakoak, zeren Urruzuno hil zela berrogeita hamar urte betetzeaz gainera, egun hautan ospatu ohi dira Elgoibarren San Anton jaiak. Beraz, alde batetatik ezin bestetatik, benetan jai giroa Elgoibarren.

Egitarauan zehar ikus ahal izan genduenek, hitz batez denetarik izan da Elgoibarren harako hamabi egunen buruan, haur jaialdiak, kantari eta bertsolari saioak, pintatzaile erakusketak, haurren pintura, eskulan eta argazki sariketak, hitzaldiak zein antzerki saioak, baserriarren feria, liburu azoka eta beste.

Denak banan banan aipatu ezinean, aipa di-tzagun gutienik azken bi egunetako saiorik berezienak, elgoibartarrei ezezik, euskaldun orori ere erabat dagozkigunak bait dira, larunbateko (1-27) euskal kazetaritzari buruzko mahai biribila eta biharamunean ospatu zen Euskaltzaindiaren bilera, alegia.

MAHAI BIRIBILA

Hilaren 27an, eratu zen mahai biribila astebete lehenago eratzekotan burutua zen, programari bagazkio behintzat, eta Juan San Martin euskaltzain idazkariaren zuzendaritzapean. Hala ere, ez zen ahal izan San Martinen gaixoa bategatik, lehenik, eta programazioaren beraren atzerapenagatik gero. Dena dela, hurren larunbaterako utzi zen, Jabier Aranburu kazetalaria mahai zuzendari berri bezala izendatu eta gero.

Baina, nonbait, kazetaritzari buruzko mahai biribil honek ez zuen nahi, antza, bide erosoetan zehar ibili, eta hara non Aranburuk etor ahal ezina jakinarazi zuen, egun berean beste biltzarren bat bait zuen Baztanen. Honela ba, zer egin? nora jo? Antolatzaileak Imanol Laspiurrekin mintzatu ziren, nolabait hartan lagun zezalzen. Bat erantzun ere Imanolek, ohi duen prestutasunarekin, bai eta azken orduan buru belarri arazoari kementsu atxiki ere, gero ikus ahal izan genduenek.

Antolatzaileengandik jakin genduenek, zortzi aldizkariri bidali zitzaion harako deia, kazetaritzaz mahai biribil hartan parte har zezaten: AGUR, ANAITASUNA, EGAN, GOIZ ARGIA, JAKIN, KARMELE, PRINCIPE DE VIANA eta ZERUKO ARGIA aldizkariak, alegia. Balonako HERRIAZ ez ziren, ez, ahaztu, baina arrazoiaren bat edo beste, telefonoz eta deitu nahian ihardun arren, ez zen posible izan ezer egiterik, antolatzaileen beren eta ez beste inoren erruz —aitortu zutenek—. Hala ere, diogun hain aringarri, zerbait egiten dutenel gertatzen zaizkiela akatsak, eta, ez, noski, patxadan ezertxori ekiten ez diotenel.

Dena den, aipatuak aipatu, ez genekien mahai biribila hasiaurretik zein aldizkarietako ordezkariak etorriko ziren, inork ez bait zion deia zuzenki erantzun. Herriarengan harako mahai biribilak harrera onik eraginen zuenik ere ez jakin. Beldur ziren elgoibartarrak: Batek daki nola erantzungo dauan jendeak —ziostan Felix Etxeberriak ordu erdi lehenago—. Astearteko hitzaldian hogeitaka bildu ginen; «Iru Ziri» antzerki saioan, berriaz, gainezka, ezin sartu ezinik, istilu eta guzti! Pixkanaka, pixkanaka jendea hurbiltzen hasi zen, hala ere, eta azkenean, inork uste ez izan arren, leporaino bete zen Urbitarte deritzan aretoa, jendeak kazetaritzaz duen kezka erabat agerraraziz.

Aldizkariak, aldiz, ez zioten erantzun herriaren harrera on hari, bi aldizkarietako arduradunek baino ez bait ziren azaldu, ANAITASUNA-ko Yosu Torre eta ZERUKO ARGIA-ko Mikel Ugalde. Azaldu ez zirenez zer esan? Gure ustetan —inor gutietsi gabe— sobera genituen kazetaritzari buruzko mahai biribil hartan JAKIN, KARMELE eta EGAN aldizkariak. Lehenik JAKIN ez delako dagoeneko aldizkari peto bat, eta gainontzeko biak aldizkari tankeran agertzen bazaizkigu ere, ez dutelako funtsean kazetaritzazko senarik —gaia, gaurkotasuna, albistaritza etab—. Barkagarri edo aski ulerterraz, bestalde, iruñarrak ez etortzea, joan-etorritzko arrazoak direla eta.

Honela hasi zen ba zorioneko mahai biribil «ponpoxo» hura, bi aldizkarietako arduradunekin bakarrik. Batek baino gehiagok pentsa ahal izanen zuen —guk bezala—, harako mintzaldia lur jota hasten zela, eta onenean ere gainbera zetorrela. Ez zuen nonbait inork kontatzen mahai zuzendaritzarekin, hau da, Imanol Laspiurrekin, ohi duen trebetasun, saltsa eta jabetasunarekin, ustegabeko iharduna moldatu bait zigun. Bati eta besteri galdetuz, galdera bakotiza egin ahala entzuleei ere aukera emanek, azkenean utzi gabe, eta gioiaz kanpo legokeen hainbat galdera zorrotz

azalduz, beste inork ez zukeen eginen egin zuen maisuki Imanolek. Eta hau ez da gure zurikeria hutsa, aho batez hainbatek esan zigun iritzia baizik, bai elgoibartar entzuleok, bai eta Mikel Ugaldek berak biharamunean ere.

Honetatsu ekin zion Imanolek errebotez leporatu zitzaion zereginari. Sei ziren egitarauaren barrena agertzen ziren puntuok: 1.—Aldizkariaren jomuga. 2.—Zein gaitzuk nagusienak, premiazkoenak. 3.—Kulturagintza. Irakurle heziketa. 4.—Aldizkari-irakurlearen arteko harremanak. 5.—Hizkuntza kazetaritzan. 6.—Euskaltzaindiak onarturiko idaz-arauek kazetaritzagintzan erakar ditzaketen eragozpenak eta oztopoak.

Ez ditugu, noski, aipatu guztiak hemen azalduko, ez eta baten zein besteren esanak zehatz mehatz bereziko. Batetatik, zenbait galderen erantzunak —4 eta 5garrenak esate baterako— lehen hiruretan bide batez aipatu bait ziren, hala beharrez eta hariari etorri ahal atxikiz. Bestetatik ez zen han aldizkari bat edo beste aztertzen zena, kazetaritza bera soil soilik baizik, euskal kazetaritza alegia, guztion premia eta denon laguntzaren beharretan dugun euskal kazetaritza koskorra, hain zuzen.

Edozein modutan ere, zenbait gauzatan mahaikoak bat etorri arren ez denetan, noski, ezin ba iritzi berdina izan, hamabosteroko edo astekari izatearen arauera egoki eta bidezko den bezalaxe. Honela, Yosu Torrerren ustetan aldizkari baten lehen zeregina albistaritza —informatzea— da, behar bada hamabosteroko batek eman ahal izanen dituen berrien zain egoterik ez badugu ere. Honetaz, beharrezko dugu berrien azterketa eta alpamena, aurrez ezagutzen ditugun berriei zenbait burutapen eskainiz. Horrez gainera, aldizkaria egiazen eta herriaren zerbitzuan egon behar omen du, euskal irakurleko xeha kontutan hartuz gainera, irakurle horri irakatsiz eta bera hezituz. Bestalde, gaur egun, alfabetatze ikasaldien ariketak eta irakurgaiak eskaintzea egin beharrezko arazoa bide da.

Mikel Ugalde, berriaz, esandako zenbait baieztatuz, herrietako berrien garrantziak mintzatu zitzaigun, jende askok eta askok nork bere herriko berrietatik ekiten bait dio aldizkaria irakurtzeari. ZERUKO ARGIA erabat arduratu omen da zuzendaritza eta irakurleen arteko harremanak ugaltzen eta bizkortzen, jendeak, batz bestea, zer irakurtzen duen gustoren eta zer ez duen irakurtzen jakin ahal izateko. Euskaldungoaren berri ematea ere, hona hemen astekari baten nahita ezko eginkizuna. Halaber, kronikak moldatzea, hau da, Euskal Herrian ezezik, munduan barrena gertatu ohi diren berriak aztertzea, eraz eta molde, euskal irakurleari interesgarri eta ulergari dakion eran azalduz.

Kritika aipatu zen gero. Kritika eta kritikakeria berezi beharra. Zenbait idazleren izenak entzuleen ahotan aipatu ziren. Kritikaren zentzua, jakinduria eta «ekilibrio» aipatu zen. Kritikakeriak zenbait gutitan ondorio onuragarriak erakar badezake ere, ezin dai-tekeela inolaz ere alde aurretik ontzat eman. Egiazko kritika eza ere azaldu zen, bai eta kritikaren balio edo ondorio urria ere, guztiok hain ezagunak gara ere, kritikak dioena irakurri aurretik, kritika bera idatzi duen egilearen izena irakurtzen bait da aurrenik, eta gehienetan izenaren arauera onetsi edo ez. Azkenik, aldizkariak erredaziozko zuzentzaile duten bezalaxe, zentzu eta mami zuzentzaile ere derrigorrezko behar luketela izan.

Hizkuntza —euskara— tresna bezala azaldu zen, kazetaritzazko tresna, nola hala gainontzeko arazo guztietan euskaldunon tresna adiarazbide izan behar duen —edo lukeen— bezalaxe. Euskara euskaragatik ez. Ez eta kazetaritza bera euskararako ere, euskara

euskal kazetaritzaren tresna bezala baizik. Euskararekiko artikulua gehiegia ere salatu zen.

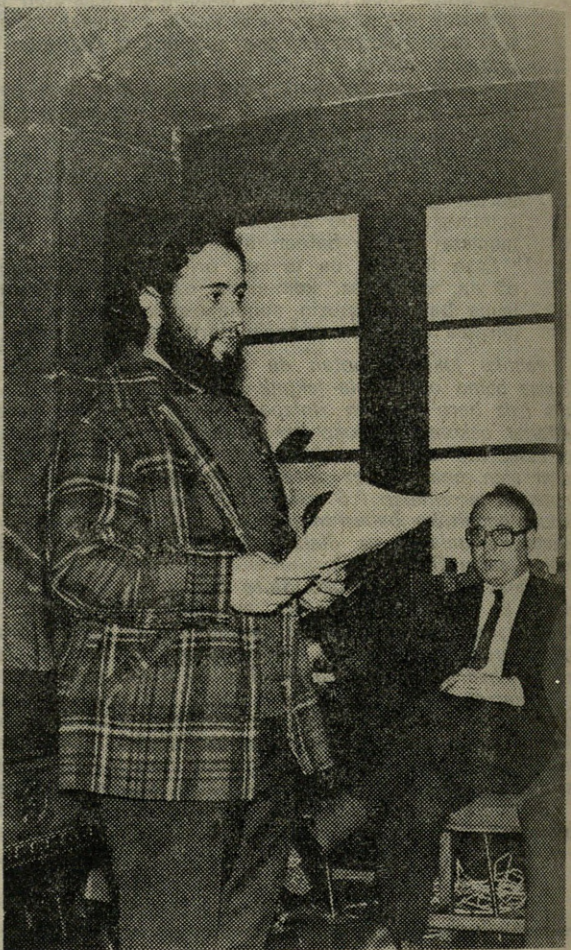
Euskaltzaindiak onarturiko arauak, azkenik, ANAITASUNA aspaldi definitu zela honetaz esan zigun Yosu Torrek, aldizkari osoari halako itxura bateratsu bat emanez. ZERUKO ARGIA-k bestalde, ez du hauzi honetan erabaki zehatzik hartu, baina, hori bai, zuzendaritza mailan Euskaltzaindiaren esanari jaramon eginez eta gutienik Arantzazuko arauak jarraituz. Horrez gainera, Ugaldek zioenez, zuzendaritzak ondo ikusten omen du herrietako berri emaleek nork bere euskara erabiltzea. Erantzun ere erantzun zitzaion, Arantzazuko arauak ez dutela inondik ere euskalkien muina eta sena galazten.

Azkenik, atzekaldean zen giputz peto peto batek —Euskaltzaindiaren jokaera erabat onartuz gero— herri xeherean jakintza eza gogorarazi zigun zenbait hitz goxoz, bai eta muturkeria eta alferriko irailak ahalik eta azkarren bazter ditzagula eskatu ere, arazo hau dela eta, hainbat euskaldun mindurik bait dago, edo amaika urtetan modu batez idatzi izan duelako, edo orain aldatzea zail zaiolako, edo, agian, oker nahiz zuzen, gauzak nahi bezain garbi ikusten ez di-tuelako. Guztion onetan inoren iritziak errespetatzen ikas dezagula esanez, bestelako gauza alpagarriak gabe eman zitzaion amaiera borondate onenarekin elgoibartarrek moldatu zuten kazetaritzari buruzko mahai biribil honi.

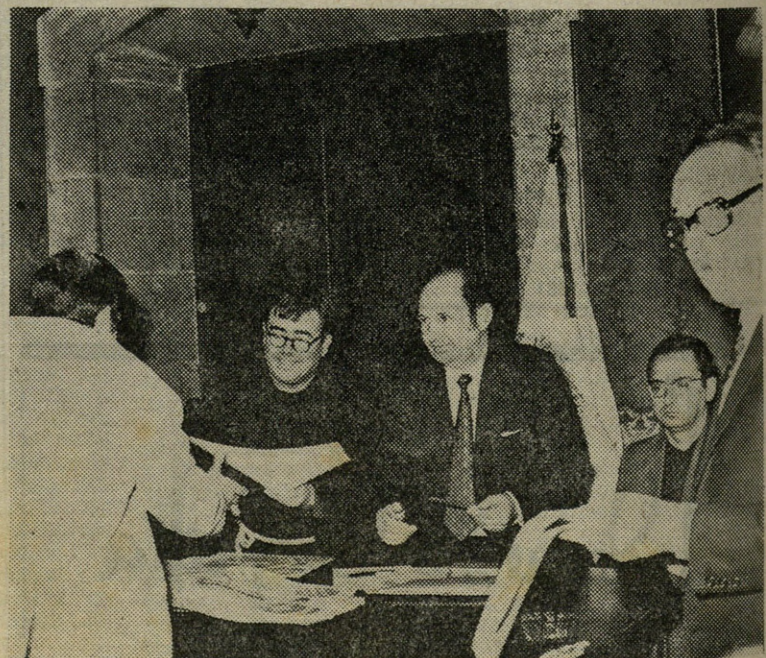
Honetatsu ba bukatu zen. Esan dugunez hasieran, jendea ugari, arreta biziz. Mahaikoak bestalde, aukerak, daitekeen modurik onenean. Benetan uste dugu arras positibo izan zela, ondoren etor daitezkeen mintzaldien oinarri interesgarri. Bedi euskal kazetaritzaren onetan. Beharrik ere badugu!

EUSKALTZAINDIAREN BILERA

Biharamunean, hilaren 28an, beraz, Euskaltzaindiak bere hileroko bilera ospatu zuen Elgoibarren, Pedro Migel Urruzuno euskaltzain laguntzaile zenaren omenez.

Antton Aranburu, «Hamalau zango» irakurtzen.

Irakasle agiriak ematen. Aita Villasante eta Juan San Martin. Eskuin aldean, Aita Zabala eta Jose Luis Lizundia.

kenen urte hauetan
 netxegatiki euskal-
 ere euskal-kez-
 nek gogora-erazil-
 iako lerruok: «
 ntinue de prac-
 este devenu étra-
 culture».
 an idatziaik di-
 eta euskal-libu-
 e, erosi gura zu-
 el protestantismo-
 eta beste liburu-
 arren eta arre-
 horrelaxe bida-
 goaz etsi duen-
 k norbere baita-
 e badago euskal-
 esseurs et che-
 senide bizkaiti-
 onetan horrelak-
 re gogoan eduki-
 aur bat zela, p-
 uga goibel zuen-
 en guzkiaren a-
 zala egualdi lal-
 Beharbada hon-
 negumiñean ha-
 tarrillaren 15er-
 baserritik gure-
 ostian pasatze-
 niñan gure Eusk-
 onak izaten g-
 zko tontorrerai-
 Hiru aldiz, orde-
 katu zitzaizkigu-
 San Migelen. N-
 bat ezin eskei-
 baiñan berak hu-
 u hortaz, gizon-
 ez deus ikusi-
 Maitagarrien mu-
 nabillela».
 : on puska ba-
 i lagun hurkoak
 interesatua, hitz-
 on izan zale iñ-
 kristau izaner-
 eneko haren aia-
 nak! Jainkoak de-
 hainbeste sufrim-
 ON ETXAIDE
 baitugu), hutsu-

aizarna

ZORIONAK

"Etxeberri"ko Pilartxo eta "Ezenarro"ko Joxepa, orra bi erritar ezkondu zaizkigula oraindik-orain. Eta biak Ondarrabira. Mendi-alde-tik itsas-ertzerara: elkartasun egokia noski. Euskaldunek aspaldienetik elkartu eta uztartu izan dituzten bizikerak: baserria eta itsasoa.

Zorionak bikote bieri. Bai, itsas-aize gazixkak iraungo duen bitartean, iraun dezatela zoriontsu.

"Aranburu"ko Maria Jesus eta Sebastiani ere zorionak ugari bezain oparo. Zergatik? Beren maitasunaren lenen-emaizta osasuntsu izan eta Bataio-urez bizi-berriturik dutelako. Aldi baterako ba-dute orain jostailu polit eta maitagarria etxeko guztien alaiagarri.

ERIOTZAK

Eizagirretar Iñaxio, "Lizasoeta"-ko aitona urtarillaren 3'an il zan. Izun atsegiña zan, lagunartekoa, langille purrukatua. Larogei urte ta ala ere ezin egon une batez geldirik, ezin etsi lanik egin gabe. Lanerako grina zuala esan bear. Su-egurra txikitzen ez ba zan, arto-aletzen; baiña beti ari eta ari. Gaztetatik asita gainera. Eta goiztarra? "I txori izan ba intza, ez intzan goizago esnatuko!" esaten zioten baso-mutil egur-lanean zebillenean.

Agirre'tar Julian, orra beste erritar bat gutxiago gure artean. Asko uste ez genduen utsunea! Nork sinistu oraindik ere, berebil gorrikaren barruan gidari ikusiko ez dugunik! Serbitzari leiala eta zuzena benetan gure Julian. Azkenengo amar-amabi urte auetan, zenbat eraman-ekarri eta enkargu ez ote dizkigu egin Aizarnako edonori? "Enkargugile aparta" esango luke gure arteko edozeinekin. Izan ere, ain azkar eta juxtu egin oi zizkigun eskatutako mesedeak. Erriko serbitzari izatea baldin ba zan ere bere bizibidea, bera ortatik aberastu dan baiño askoz geiago aberastu gaitu guztiok ari zor dizkiogun mesede-serbitzuz.

Naigabeen ez-ezik otoitzetan ere laguntzen diegu bien sendikoeri. Eta bi-biak arki daitezela betiko atsedean zoriontsuan.

Ertziñapek

azpeitia

BASERRITARRENTZAT IKASTALDIA

Benetan poztu gaitu izenpuru honekin, Azpeitiko bailaran eratua izan den ikastaldi sakon honek. Ez bait da badaezpadako ikastaro txepel bat, hots erakunde ofizialek maiz, beren antzutasuna estaltzeko eratu izan ohi dituzten gisakoa. Ez, eta beste zenbait elkartet, beren hiltamutik irteeraren antolatzen dituzten ihardunaldi funts gabeko bat ere. Gisa honetako ikastaldiak, azkenaldi honetan maiz aski hedatzen ari zaizkigu Gipuzkoan, propaganda dute erakarpen bakartier; eta bazkideen «kultur kezkalarría» absolbitzea, xede nagusi.

Baserriaren ikastaldi hau Lurgintzak eraturikakoa da, bere laguntza eta babeseraz ahalmenurik. Ikastaro osoa arras baserriari eta nekazalgarri loturik dago. Egitarauan ikus ahal daitekeenez, egungo baserrien problema gordinenak zuztar zuztarretik zuztitzeko asmoa bide dute.

Balendin Zamora adiskideak esan digunez ikastaldi hau bigarren mailakoa da. Bertaraten diren ikasleak, zenbakiz ez hain ugariak, baserri egoera erabat irauli nahirik dabilten nekazari arduratsuak omen dira. Egungo egunean jasaten dugun giro bitxi itogarri honetan, ez da harritzeko, baserriar kontzientziatuen kopurua urri arkitzea. Berauek baino gatazkalariago agertzen diren giza-mailan egoera ere; aski gora mintzo bait da gertakizun berbera salatuaz. Langile-riaren deliberotan muturra fimiñoki sarturik duenak aisa ulertuko gaitu.

Ikastaldiaren gaiari lotuaz xeha ditzagun, gai, irakasle, toki, ordu eta egunak.

GAIK eta IRAKUSLEAK

1) Forraje asko eta ona sortzeko sistema. Belardi berriak egitea, zaitzea eta ongarritzea. Honen garrantzia ganaduaren alimentazioan. Irakasle Jaime Zubia (hiru ikasgai).

2) Behi-gorputz ezaguketa (fisiologia). Irakasle Enrike Zurutuza (hiru ikasgai).

3) Ganaduaren alimentazioa. Irakasle E. Zurutuza (bi ikasgai).

4) Pinu eta esnearen salmenta. Irakasle Joxe Larrea (ikasgai bat).

5) Egur neurketa, botaketa, pixtak etabar. Irakasle Joxe M. Ugaldede (ikasgai bat).

6) Kooperatiben garrantzia eta zerregina nekazaritzan. Irakasle Andoni Lekuona (ikasgai bat).

7) Euskal Herriko nekazaritzaren egoera eta geroko etorkizuna. Irakasle Imanol Urreztarazu (ikasgai bat).

8) Europako Merkato Batua eta Euskal Herriko nekazaritza. Irakasle Joxe M. Muxika (ikasgai bat).

9) Espainiako hirugarren Plan de Desarroloa eta Euskal nekazaritza. Irakasle Joxe M. Muxika (ikasgai bat).

10) Nekazaritzarako Organismo Ofizialak, Gipuzkoan duten egoeraren berri ematea. Irakasle. Gipuzkoako Ministerioaren ordezkaria.

Ikastaldiko egunak
Urtarrilaren 16-23-27 eta 30ean.
Otsailaren 3-6-10-13-17-20-24 eta 27an.

Martxoaren 3-6 eta 10ean. Guz-tira hamabost egun.

Ordua
Ilunabarreko 8 t'erdia.

Lekua
Antxieta etxea.

Oharra: Nahi duten baserriar guztiek ateak zabalik dituzte ikastaldi honetan. Ezer ordaintzen ibili beharrik ez dute.

Lurgintza, urtean zehar baserriar-aren alde zerbait egiten ari da. Azkenaldiotan baserriararen seguridade soziala, haragi-esnearen salneurria, midiku arazoa, jubilatuen soldata etabarren azterketa egin ondotik, bailaraz bailara nekazaria informatuaz eta gidatuaz dabila.

Zamora jaunak beste egun batetako gaia eskaini digu problema interesgarriotzat. Bizkitartean, nekazalgoaren alorrean orain arte bezala joka dezala Elkartek herriko honet.

FILME BAT

Urtarrilaren 26an, Azpeitiko Zela-itxo zinetokian jokatu zen pelikula batetaz ari gatzazkizue. Ezer askorik esateko ez badu ere; Azkoitia eta Azpeitiari zuzendutako filme bat delako, merezi du aipatzea bederen. Filme hau iazko udazkenean egindakoa da, eta beronen finantza, bertan nabaritzen zenez, lau empresak egin du. Hots Cooperativa Obrera de Mueble, Odriozola, biok Azpeitian, Talleres Picua, hau Azkoitian eta Afora, hau ere lantokiz Azkoitian finkatua baina administrazinoko kontseilaritza Madriden duena. Neokapitalismoaren propaganda ezagun honetan agertzen zenez, bi herriotako ugazabek ahailegin biziz ari dira teknika-aurreratua nor bere lantokian sartzen. Teknikaren iraultza, filme guztian zehar nagusiki agertzen zen, eta beronen zurrumiloan ugazabak burubelarri murgildurik. Izanpurua bera, «La cuenca de Urola», eta gainontzeko filmaren azalpena, ia dena erdara «orokarrez» egin dute, batipat teknikaren xehetasunak emateko orduan. Aspaldidanik, gure euskera «ziztrina» kulturteknika alorretik arbuaturik da, zine honek ere, gertaera beraren frogabide ezin argitsuagoa eman digu. Dena den, larregi luzatzeke, gure iritzi apal bat agertuaz, amai dezagun filme honen azalpena.

Ongi derizkiogu lantokiak teknika aurreratuz hornitzeari. Halabaina, berau «sozial» kutsuz arras gaintzuritu nahi dute; eta hau oso korapilotsua eta labaina da. Gisa honetako propaganda egiteko arras egokiagoa derizkiogu (Euskal Herrian ez dugunez gero) Espainiako telehistari.

HITZ GOGORRAK

«Triunfo», Espainiako astekariaren azken alean, 539 zenbakian, Olof Palme Sueziko lehen Ministroaren hitz gogor bezain gardenak irakurri ahal izan ditugu. Olof Palmek estaduko mandatari guztien doilorkeria salatuaz, bere abots czena jaso zuen mundu aurrean, Ipar Vietnamian, yankitarrek obratu

zuten bortxadura gaitzetsiaz. Ez gaude sarritan entzuten ohituak, Ministro bat hain trebe eta ausarki mintzatzan. Hanoi eta Gernikaren kondairak gauza bera eta berdina irakasten dutela, dino Palme jaunak. Bi herriotan gertatuak, arrazoibidearen itzalik gabeko, bortxa-zigorra agertzen omen dute. Justifikaziorik eta zentzurik ez duten erailkintza ezarri zaiote herrioi. Olof Palme bera, jadanik onartu da bere hitzek eginen duten zauriaz, halare mundu guztiaren aurrean aldarrikatu du imperialismoaren bortxa eta Vietnamiarren traidia.

Euskaldungoaren baitan azken urteotan sortu den izurritea eta pozoina ezabatzeko ez zaizkigu alferrikako, Olof Palmeren gogoetak! Leku ederrean gaude oraindik!

ANATSAN

azkoitia

GURE IKASTOLA

Denok dakigun bezala txanpon behar handia dute egun ikastolek, Azkoitikoak ere bai noski. Hau orrela izanik zoriñeko diru hori esku-ratzeko, bide bat baino gehiago urratuak dira, eta aurtengo urte honetan beste iturri berri bat eskeini die, zera alegia, urteko igandebatean eliza nagusian eginen den eskaria osoki ikastolarentzako egitea. Ideia hau erretore jaunak proposatu omen zien ikastolako batzordekoek eta berehala batzordekoek onartu eta bai eguna izentatu ere. Urte berri eguna jarri dute eskaria egiteko eta aurtan eman zaio hasera.

Adierazi beharra dago herriak zeharo ongi erantzun duela eta laguntza horrekin pixka bat bederen diru aldetik duen zama izugarri hori zerbait arintzen zaiola, ikastolari. Gureak diren gauzak jasotzeko eta aurrera ateratzeko prest gaudela nabaritzen dugu ingurumarian. Egund euskaldun guzcion egiteko bat ikastolak aurrera ateratzea da, izan ere bete behar handia bai dute gure Herrian; saia gaitzen bada euskaldun bezala jokatuaz, gure ikastola aurrera ateratzen.

MODA BERRIA

Jantziarena eta beste zenbait gauzarena ez ezik, omenaldien moda berria dugu orain Azkoitian. Lehengo haseran pertsonarekikoak genituen, egun taldeenak, urrengo...

AUSKALO! elbartarrek dioten bezala diogu gure, ze ola dok ala? Azkoitian bat baino gehiago izan dira gure kulturaren eta herriaren alde lana egin dutenak, eta iñork omenaldi bat edo eta haien omenez zerbait taxutzea merezi badu haiek merezi dute. Ezkilen antzera, gure ere errepikatzen hasteko garaia dugu, eta denok dakigu errepikatzeke era asko dela.

GURASOEN ELKARTEA

Garai batetan sortu zen gure herrian «Gurasoen Elkartek» bat. Haseran berotasun handia izan zuen baina egun bizi denik ere ez dugu sumatzen. Elkartek honek aurrera eraman dezazken ekintza franko bada hemen, adibidez ikastetxetako gora beherak, hildo horretan ez bait daude gauzak behar diren bezala, zenbait tokitan behintzat; eskolak aipatu ditugun bezala beste arlo batzuk ere badira. Elkartek honek berpiztu beharra duela derizkiogu, zeren esaera zahar batek dion bezala «geldik egon da ez da erbirik harrapatzen» eta inguruan gauzak aldatzea nahi badugu mugitu beharra dugu.

TXINPARTAK

pasai donibane

JOLAS-TOKI BERRIA

Direla egun batzuk Herriko Etxeak egindako jolastokia ikusten izan ginen. Izan ere, leku zoragarri bihurtu bai du herriko «labadero zaharren» gailurra. Gu mutil korrak ginela, sasi eta laharren artean jolastu izan ohi genduen toki berberetan herriko agintariak jolas-

toki bikaina jaso dute. Txirristadak, bizikletak, alkiak jarriak dituzte umeen zoramena eta gozamenarako. Bejondeizuela!

Dena dela, erreku bat nahi genieke egin Agintariet, alegia, goi aldean (elizaren parean) burni-sa-rea jarria duten bezela, beheko aldean ere beste horrenbeste egin behar lutekeela. Jarria dagoen baranda alturaz txikia gelditzen bai da, edozein ume erraz igotzeko moduan eta jakina, karrikara erortzeko arrixku beldurgarrian.

BIZIMODUA GORUNTZ

Ardoa ere bi pezta igo omen da. Ezin bestean eta derriorez goratu omen dutela, diote enpresarioek betiko leloari jarraituaz. Iargia eskuratu nahi nonbait. Nik ez dut, behar bada gaztea naizelako edo, huelga bat sekulan ezagutu horrelako gauzak lortzeko; gure ordea...

ITXAS-MENDI

Datorren igandean (Otsailak 11), Lizarraga, S. Donato eta Huarte Arakil aldera abiatuko dira Itxas-Mendi Elkarteko mendizaleak. Norbaitek joan nahi badu, eman beza izena beroien Elkartek edo Soziedadean.

ONDARRABIAKO LASAILE-TARRAK

Lehengo batean, Ondarrabiako Lasailen kolejoan dabilan mutil koskor batekin mintzatu ginen. Kale bat arkitu nahian genbiltzalarik, mutiko bati euskaraz galdetu ginen ea non ote zegoen delako kalea. Horrela jakin genduen lasailen zenbait berri, hau da, egunero ordu erdi bat aritzen direla euskara ikasten ikastetxe hortako mutiko guziak. «Guziak?» genion gure; «bai guziak» erantzun zigun mutiko bizkorrak.

Ikasbide ederra, alajaina, Euskal-Herriko gainontzeko kolejoentzat!

INALURRETAK

mutriku

ETXE BIZITZAREN ZOZKETA

Mutriku zorion aldiko arkitzen dala, ezin uka. Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak antolatzen dituen etxe bizitzaren zozketan, gure erria etxe bizitza oietako batekin saritua izan da, Belaustegi eta Olaizolarat Leonor neskatzak gaztea saridun izanik. Saritutako zenbakia-aren bidez 750.000 pezetako etxe bizitza, non nai eros dezake, argibide guziak Aurrezki Kutxaren biz-

kar izanik; edo etxe bizitzaren bali-osa oso-orok jaso dezake, Aurrezki Kutxa Probintzialari esker, lau urte barrenean bi etxe bizitza Mutrikuratu dira. Ezta auntzaren gaberiko ezutal!...

Zorionak etxe jabeari.

ITZALDIAK

Urtarrilaren 18 eta 25ean, JAUJA-ko jakintza sailleko gazteek, euskeraren osagarri bezela, bi izketaldi eratu zuten. AOZKO ELERTI EDO LITERATURA eta ELERTI IDATZIA gaitzat arturik. Itzaldi auek Lekuonatar Juan M. jaunak eman zituen. Euskerari buruz, gauza jakinagari asko azaldu zuen, batez ere bertsoari buruz. Badu ain zuzen Mutrikuk bere edestia kantu aldetik. Ongarri litzake, aspaldi batean aipatu bezala, bertso eta kantu zaar guziak batu eta erriaren eskuetan jartzea, abesti oien bidez euskera indartu eta zabaltzeko.

Il berean, 29an, GIZA edo SEXOA mamizat arturik, Ansolatar Benito Markiñako erretore jaunak itz egin zuen, eta gazteriak bai ondo erantzun ere Erabili zen gaila arretaz entzun ondoren, jendea pozik atera zen.

BATAIOAK

Urtarrilaren 28an, Eleiz Nagusian bataioaren bidez kristau egin ziren aurtxoan izen-deiturak: Eizagire Andonegi-tar Amaia; Andonegi Gonzalez-tar Enekoitz; Garagarza Eizagire-tar Estella; Abal Romero-tar Miren Nekane; Agirregomezkorta Lekube-tar Borja eta Yurrita Orbe-goz-tar Rakel. Zorionik beroenak aurtxoan guraso eta senide guztiei.

IL DIRANAK

Urtarrilaren 20an, il zan 82 urterekin, Aizpurua ta Etxabatar Maria Paz, LOYOLA etxekoa.

Urtarrilaren 24ean, 85 urte zituelarik, Agirre eta Aizpuruar Franziska, andere on eta oso eza-guna.

Baitare Urtarrilaren 26an, il zan Zendoia eta Amutxastegitar Jose Miel, APATEGI baserriko aitona. Guztiak oso ezagunak eta guztiz maitatuak errian. Atsekabeen laguntzen diegu beren seme-alabei eta aaide guztiei.

EZKONTZA

Otsailaren 16an, Andre Mari Jasokundearen Eliz Nagusian ezkonduko dira San Sebastian Barrene-txear Jose Iñasio eta Elezgarai Arrasatetar Felizia. Urte askotan bake ta zoriaia izan ditzazuela opa dizuete.

ANDONEGI

Baserriaren alde EUSKAL ETA ERDAL 	Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián Banen baneko azikay Ongarri ta abonoak Belar Zuloak Erosi edo berritzeko diru aurreratzea Baserri. lur-tresnak ta abar Tonelavega'ko Perira joan eturriak
--	--

JOSE ZINKUNEGI'REN

OPTICA BERRIA DONOSTIA

URTIETAN LAN OIETAN OITUA

BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

Hernani, 4

DONOSTIA

ataun

ZURUMURRU ITSUSIAK

Arazo askoren aurrean ez da erreza izaten erabaki zuzenak ematea. Baina pausoak argi eta garbi emandakoan jendeak gauzak onartzen ditu. Orain agertzerak noan zurrumurru au gogo onez ikusiko nuke ixildua, ots argitua.

Entzun dut Goierriko Mankomunidadeak erosi duala N. Garayalde Centrala. Ez dakit egia dan ala gezurra. Ez dakit erostekotan diran ala... Dana dala, arriturik nago, bada, Zertarako behar du Goierriko Uren Mankomunidadeak, Central bat?

Itxura duanez, orrela diote Udalek inguruan, Centrala bera ez baizik bere urak nahi ditu Mankomunidadeak. Baita ere entzun dut, Iberduero bere argia ekartzea dijoanez, jauntxo batzuek pentsatu dutela Centrala indenizatzea, bera erositaz milloi batzutan.

Gauzak orrela badira, ataundareri esnatzeko garaia iritxi zaie, eta Udaletxeko jaunei ze esanik ez.

Ez du zentzurik Central zahar bat erosteak. Central orrek lehen ere ez ditu Ataungo argi beharrak osatu eta orain zertarako orrelako gauza bat? Bakarren batek esango du Centrala bere uragatik erosi dutela.

Baina au astakeria bat da. Urak ez dira Centralarenak. Ura ez da propietate pribatua. Ura, erriarena da. Ura ez dauka centralak saltzerik, ez baita berea. Centralak ar dezake ura funtzionatzen duan bitartean, baina Centrala gelditzen dan unetik, ez du berea ura. Ura ez dago Centralari erosi beharrik.

Lurraren azpiko gauzak: ura, petroleo, e.a. ez dira behin ere lurraren propietarioarenak izaten, erriarenak baizik. Petroleo putzu bat arkitzen danean, propietarioari gaineko lurra indemnizatzen zaio ez aspian arkitutako gauza. Gainera ura jaiotzen dan lurra ez da Centrala nagusiarena. Beraz zergatik Centrala nagusiari ordaindu behar dizkiete milioiak? Orrenbeste urtetan, Ataunen eduki degun argiak merezi aldu saritzea?

Uste det Goierri gauza garrantzitsuagoak ba ditugula dirua nun gastatzeko eta Mankomunidadeak ere badu aurreagokorik saritzeko. Ez zuan orrenbesteko eskuzabala izan, Ayaturretako ura eramateko, makina bat propietarioen lurrak altxa zituztenean.

Zurrumurru au egia baldin bada, jakin bezate Udaletxeko agintariak, ez dirala erriari laguntzen ari, J. J. baizik aberatsari oraindik aberatsago izan ditezten.

baxtan

Urte hasi orduko berriz ere bertze dei bat Arizkun-ko mutil-dantzari eta orakoan Leitzara. Herri hontan Urtarrilaren 21-an Inauteriak ospatzen zituzten eta hortaz zenbait ikusgarri ere antolatzen zituzten. Goizean pilota partida eta aizkora apostua. Arratsaldean Arizkunder dantzariak eta euskal kantariak: Inaki, Goya eta Balentzia beren kitarrekin euskal kanta berrietan ari izanak diralarik. Frontoia euskaldun jendez beterik, denak gazteak eta umore ederrekoak. Arizkunderrek beti bezala Maurizio eta Felix soñulariekin dantza mota aunitz erakutsi zituzten, hoiaren artean: Muxikoa, Tellerin, Biligarroarena, Añaxume, Xerri-Begi, Sagar-Dantza eta Zortzikoa. Jendea kontent zagon eta txalo berekin saritu zituzten baztandarrak. Gure mutil-dantzak daukan seriotasuna eta nortasuna berriz ere Euskalerriko plazetan agertu dugu.

Orai badugu beste ekinaldi bat eta ez nola nahikoa. Datorren Martxoaren 22-an Donostia-ko Udal-Etxeko Sala haundian Patxi Arraras Nafarroako dantzarien Buruzagiak izketaldi bat egin beharra du. Solasaldi hau garrantzi haundikoa da eta den dena Baztango folkloreaki buruz izango da. Hortarako Arizkun-go dantzariak deitua izan dira eta hor ariko dira Baztango dantzei merezi duten ohorea eman nahirik. Jendea bilduko da eta badakigu euskal dantzarien alorren lanean ari direnak eta gai hoketan aunitz dakitenak

hor ikusiko ditugula. Datorren Martxoaren 22-an, arratseko zortzietan Donostia-ko Udal-Etxeko Sala handian.

M. IZETA

goizueta

Agindu nizuen bezela inoizka inoizka zer edo zer emengo berriak balduko nitzizutela, bada gaur irakurle, oietan bateon bat baldin badago gure erria ezagutzen ez duenik, erakutsi nai diot zerbait, ea animatzen ote dan agertu bat egi tera erria eta erritarak ezagutze-ra.

Gu Naparroako azkeneko erria gara. Gipuzkoa aldera, Hernani le-nengo erria. Naiz naparrak izan gipuzkoarren antz geiago dugu. Bizia geiago egiten dugu Donostiarekin Iruñakin baiño. Bada, bide erdia duguta. Hernanitik mugara (Fagoga-gara) amar kilometro eta andik Goizueta amabost.

Lenengo ostua Benta Berrin, Aranoko dermioan. Kilometro gutxira, aldapan bukaeran, Goiko kaseta, eskuintzen da karretera Aranoa igotzeko. Goizueta-koak, berriz, aurrera jarraitzen du beti bera jeltxi.

Merezi du gain onetan egonaldi bat egitea. Oso bista politak ikusten dira. Batez ere ANARBEKO presa aundiaren inguruko lanak. Badakizute presa orrek artu bear dituala Artikutzatik eta inguruko erreka guztitatik datozen urak, Donostia eta beste zazpi edo zortzi erri uraz osatzeko. Presa au Errenteri eta Goizueta, bien mendi tartean egiten ari dira. Bein bukatzen danean zer ikusi ederrik izango du.

Bere familiarekin igandea etxetik kanpora igarotzea gustatzen zai-onari ikustera joan dadilla esango nioke. Mendizaleak, berriz, badauzkate iru autobide edo gurdibide, onto edo kamamilla edo marrubi garaien pozik ibiltzeko. Artikutz aldera jotzen du bide batek. Besteak Itasemegi edo Loitzate aldera Mendi Menda aiek. Irugarrenak, Mandoegi aldera; aurkituko dute bide ondoko errekan naiko amorrai eder.

Inor askok uste duen baiño ederragoa da erri au. Nere aita zanek kontatu zidan: Donostiako ayuntamientoak erriko pestak aurreratze-ko edo atzeratzeko mesedea eskatu zion Goizueta-koari. Abutzuko Amabirijñetan izaten bait dira emen ere pestak eta ezin egin omen zitezkean Donostiako «Semana Grande»-ko aste berean.

Bateon batek esango du, a zer alea bota duan auxel! Ez jauna. Badu bere arrazoi bidea. Ixtimazio aundia zuten garai artan emengo Nexkatx gazteak. Lagilleak, garbiak, leialak eta politik omen ziran. Donostiaren denak emengo neska nai mirabetzarako. Alkaterengandik ari eta azkeneko konzejalariño emengo neskatxak zeuzkaten mirabe. Jakiña, bidezkoa zan bezela neska guztiak errira etorri nai izaten zuten pestak pasatzera. Orregatik eskatu zuan Donostiako Ayuntamentuak pestak aldatzeko. Bestela jende askok «Semana Grande» etxetik kanpora igaro bearko zualata.

Urrengoan beste xelebrekeriren bat

SEBEINO

legazpi

ODOL-EMALLEAK

Joan zan urtean Legazpiko odol-emalle Elkarte-Ordezkoan, gorabe-ra auker izan ziran.

Urtearen asieran, bazkide odol-emalleak-136 genituen. Urte barruan bazkideak-71. Buakeran, danera-207 odol-emalle. Diru laguntza-ko bazkideak 3 bakarrak. Abenduaren 24'an egin zan elkarte onen aldeko diru biltzea, 5.400 lauerleko. Urte barruan egin diran odol-ataratzak-5 alditan danera-148 odola eman dutenak.

Pixkana bada ere, badijoa eskeintza onen garrantziak arduratzen erria, bazkide berriak sortuaz. Arriskuak ugaldiaz dijakigun eraberean oartzen ari gerala dirudi, gutxiene uste degunean gerta gindakela besteren odol-bearrean.

Gaur-egun sendagintzak aurrera-

pen izugarriak iritxi dituaneez, lenago ezagutzen etziran senda-gai bereziak arkitu ditu, gaxotasun, eta batezere, ez-bearez zauritzen direnak, senda-al izateko. Senda-gai auren artean, odol-berria garrantzitsuenetakoa degula ezin ukatu. Gaxotasun txar baten bidez norbait odola alperrik-galdu bazaio, senda-gilleak aukerako odol-berria aldatuko dio, ta gaixoa arriskutik aldendua izango da.

Lantegi, ta joan-etorrietan gertatzen diran ez-bearretan, zenbat odol-ixultze gaur-egun?... Baldintza oneko odolak, nai-ta naiezko erioztetik, zauritu asko gaizkatzen dituela ziur gaude.

Gaixorik arkitzen geranean, ba-goazki itxu-mustruan sendalaria-rengana osagarri on baten bidez senda gaitzean. Eta senda-gai ori odol-berritzea balitz, eta barne-agintez odol-emallerik ez balegoke, zer?... Len egin oi-zan bezela, senideen bati aterata aldatu?... Orretarako astirik ez-balegoke; Zer egin?...

Odol-emate arazo au, sakon aztertutik bearreko gaia degula, konturatuko zera, noski, irakurle.

Lagu-urkoaren-ganako esker ona (biar edo etzi guretako izan ditek-en ustean), erne dedilla gure barrenetan, eta atsegiñez eskeñi odola bartasun larri oiek betetzeko.

Norbait bearrean arkitzen danean, artzen duan odola ordaintzeaz, ez dauka sendategietara joan bearrik. Au gogoan artu. Naikoa da erriko Elkartera deitzea, ta berak emango du ordainezko odol ori. Elkarreak biotzez eskertzen du erriaren aldeko laguntza ori.

AN-ZAN

zarautz

ZARAUTZKO IKASTOLAREN ARAZOK

Aspalditik nerabiltzian nere barrenan ikastolari buruz astekari onetan zerbait idazteko googa. Gaur baiño leenago asia natzaizue baiña bereala poto egiten nuen. Ez nintzan gelditzen zer esanik ez nuelako, nola esan ez nekielako baizik, euskera mnderatzen ez dudalako, euskeraz idazten ez dakidalako. Etxean eta lagun artean beti euskeraz mintzatzen eta lau lerro bear bezela idazteko erraztasunik ez. Lotsagarria benetan!

Berriro asi naiz eta ez nuke nai lantxo au amaitu gabe uztrik. Ez bainaz lasai egongo dauzkadan kezak azaltzen ditudan arte.

Gaur, ikastola denak egoera larrian arkitzen dira eta, jakiña, besteen tartean Zarautzkoa. Erriak egoera onen berri jakitea garrantzi aundikoa izanik, gorabeerak aalik eta garbien adierazten saiatuko naiz.

Zarautzko ikastola 1965 urtean sortu zan, guraso talde baten lanari esker. Iru urteko aurrekin (Parbulario) asi zan eta, erriak egin zion arrera ikusirik, 1968 urtean gurasoen Batzar Nagusiak «enseñanza primaria» deitzen zitzaien maillako irakaskintzan sartzea erabaki zuan. Erabaki onek arazo berriak sortu zituan: irakaskintza titulak, toki bereziak eta abar, baiña arazorik aundiena legearekiko zan. Madrilleko baimena bear baitzan.

Orretarako bear ziran paperak bete eta Gipuzkoako Delegazio eta Gobernutik pasa ondoren iritxi ziran Madrillera baiña an uko egin zioten eskabideari. Batzordeak ez zuan etsi eta berriz ere, orduko legian oinarrituta, paperak bete zituzten, baiña alperrik (Gobernadorearen esku artean gelditzen baitziran). Alaz guztiz ere, ikastolak aurrera jarraitu du eta gero eta aur geiagorekin gaitzera.

Gaur egun txikietakoa maillan 274 aur dabilta eta oinarri ezketakoan (Educación General Básica) 377; danera 651 neska mutil. Mailla onetan Zarautzko beste edozein ikastetxetan baiño geiago. Onek zerbait esan nai duela derizkiot. Irakasle aldetik ere ondo osatua dago. Txikienekin amar andereño daude eta oinarri ezketakoekin amaika irakasle.

Ikusten dezuenez, txikien andereño bakoitzak, batzaz beste, 28 aur daduzka eta oinarri ezketako irakasle bakoitzak 34. Beldurrik gabe esan dezakegu alde onetatik ere

ikastola oso ongi ratua dagoala. Neurri edo modulo egokiena 25-35-ren tartean baitago.

Beste aldetik, iritxi zaigu urtetan atzetik gabiltzan baimena edo legalizazioa. Eziketako Lege Berrian oinarrituta dago bera eta irakaskintza ofizialki, bi izkuntzetan emateko baimena lortu da. Garrantzi aundia dauka onek ikastola danentzat, ez baitzuten era ontako baimenik eman orain arte.

Baimen onek jarraipenik izan dezan, bi arau auker bete bear dira:

1.—Irakasleak Eziketako Sindikatuan eta Seguro Sozialetan sartzea.

2.—1974-1975 ikastaroaren asierarako, legeak eskatzen dituan aldaketak egitea.

SEGURO SOZIALAK SOR-TZEN DUTEN ARAZOA

Eziketakoko legeak seguro soziale-tan sartu gabeko irakaslerik ezin dezake onar eta, Delegazioan, sarrrera au baieztutzen duan agiria eskatzen dute. Beraz, pauso au eman bearra zegoan eta gure ikastolako batzordeak eman du.

Aurtengo ikastaroa baiño leen ere, irakasleek bazituzten seguru bereziak baiña oraingo au ikastolentzat askoz garestiago da, irakasle-ari ordaintzen zaioren erdia, gutxi gora beera, kentzen baitu I.N.P.ek. Konturatuko zerate, noski, onek ikastolari sortzen dion arazoa. LEENEZ GAIN, DIRU ARAZOA.

Naiz eta orain arte Zarautzko ikastola bakarrik izan ontara bear-tua, besteak ere beartuko dituzte eta guk nai baiño leenago gaitzera. Orregatik, neurriak aurretik artzea egoki litzake. Ez ote legoke ezer egiterik ikastola denak elkartuta?

Badakigu IKASTOLETAKO FEDERAZIOA arazo onetaz kezkatuta daogela, baita beste arazo asko esku artean dituala, ere baiña, ez aal litzake egoki, au aztertze-ko norbaitzuk izendatzea? Bear bada, ezer egiterik ez legoke baiña ziur jakingo genduke beinik bein.

Bigarren arazoari buruz, zer esan?

Ikastola denak daukate aldaketak egin bearra eta batzuek nai-ta-etzko dute berria egitea. Gurea auen artean arkitzen da. Ezin dezakegu orain arte bezela jarraitu, legeak agintzen digulako eta, batez ere, euskerak eta gure semeek bear dutelako. IKASTETXE BERRIA EGIN BEAR DUGU.

Gaur egun, ikastetxe denak dituzte arazo aundiak eta ikastolak, berriak izanik, egiago. Bestetik, Euskaleri osoan iritzi desberdina dabilta ikastolari buruz: izkuntza, erlijioa eta pedagogi aldetik batez ere, baiña inork ukatuko ez duana da IKASTOLAK BEAR BEARREZ-KOAK DITUGULA, eta Aurtiz-ek orri auetan ederki adierazten zigun bezela, zenbait ikastola il ala biziko egoera larrian arkitzen dira.

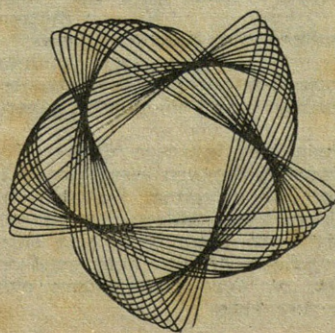
Zoritxarrez, ikastola oietako bat degu Zarautzkoa eta DENOK ELKARTUTA ere, naiko lan izango degu egoera au gaindutzen. Alperrik izango da gure indarrak beste arazotan erabiltzea, IKASTOLA IXTEN BADIGUTE.

Kontura gaitzen 1974-75-ko ikastaroa nai baiño leenago etorriko dala eta bitartean bete bearrak betetzen ez baditugu GUREA IZAN-GO DELA ERRUA.

Saiatzen bagera laguntzak lortuko ditugu eta ikastetxe eder bat jasoko dugu, baiña gure arteko ixkanbillekin jarraitzen badegu ez dugu izango ez laguntzarik eta ez ikastolarik.

Beraz, norkerik utz ditzagun alde batera eta el dezaigun lanari arretaz. Onela jokatzeko badegu, beste arazoak ere konponduko dira.

IMANOL MURUA

irakurleak

mintzo

UTIKAN EPAILARIKERIAK

Oso idazlan polita Z.A. al-dizkariaren 515 gn alean agertu zana: «Utikan eskuindarrok». Oso polita, bai, mingarria eta... ez ba'ltz.

Euskaldunon artean batasun edo elkartasun apurrik ba'lego, ori indartzen saiatu bear lukean astekariak —euskaldunen asterokoa dala dienez— orra banaketa bereizgarria egin. Besterik zer adierazten du, bada, «utikan eskuindarrok» esateak? Ziur nago, Z.A.k etzuala esan naiko inola ere onako au: «Utikan GU eskuindarrok».

Beraz, garbi dago: «Utikan ZUEK eskuindarrok» esaten zuala. Ez dago beste inolako modutara ulertzerik.

—oOo—

Bai gauza erraza dala «zu pekatari» egiñaz, nork bere burua gorapatzea! Atsegiña ere, bai, agian, besteak epaitze ori. Eta guztiz atsegiña gertatu zaio Z.A. asterokoaren idazleari —idazle-talde-ari?— alderdiak eta jokabideak eta pentsakerak eta gaitzera epaitzea.

Dotore erabaki ez baldin ba'ditu, gero, zeintzuk atzerakoi eta kaltegarri; eta, jakiña, zeintzuk aurrelari eta mesedegarri. Ba-dirudi zuri-zuria eta beltzik beltzena elkarren artek bereiztea bezain garbia eta erraza dala gizakion arteko bereizketa. Gizaki bakoitzak —alde ta aldi ain ugardiduna denez— guztietatik naasian ez ba'lu bezela beregan.

Azken-auziko Epailaria aipatzen dualarik, ba-dirudi Z.A. ari dala gaur dagonekoz auzia erabakitzen: gu alderik txalogarrienera, zuzenen eta mesedegarrienera; zuek —bai ZUEK— galgarrien aldera. Makurra epailarikeria!

—oOo—

Eta ori naikoa ez ba'ltza, beste bi gauza geiago. Batetik, gaitzesten dituan guztiak zaku berean sartzen ditu. Oso jokabide ta epaitza polita, dotorea; jakiña, indarkerizkoa ez ba'ltz, zearo «imperalista» eta «fascista» ez ba'ltz. Zaintzazko eta aukerako zenbait iritzi eztabaidatetik ari eta makurkeririk beltzenera inoiko guztia, or-txe! dana zaku ber-berean sartu. Ez dago, bada, maillarik!

Bestetik, zer adierazi nai ote du «euskera batutzearen arriskua jokatu nahi ez du-zuenok» dionean? Euskera batutze-ko eta osotze-ko, bide bat besterik ez dagoa, agian? Bide bakarra eta bera, ain zuzen ere, epailaria. Ederki dago. Au guztia eskuin'dar edo eskuin'tar izate ez baldin ba'da...

Indarkeria eta jauntxokeria ez al dirudi? «Gure aldizkarian nai duguna esango dugu eta ixo gaitzete-koak». Nork esan, onelatsuko jokabidea nabarmentzen ez du-nik?

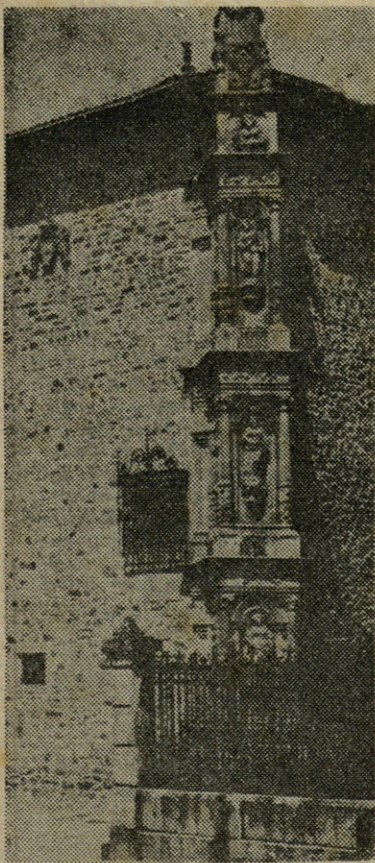
—oOo—

Jo dezagun «euskera batutzearen arriskua jokatzeko» orri dagokionera. Amarretatik zatirik aundienean ez al dira atzera-pausoak «euskera batua» deiturapean dabilzan aldaketak, azkenengo 70 urtez egindakoak ukatuz atzeragora begira artuak diralarik?

Bestalde, bere bidez ain arro dagonak eta ziur bezain zuzen dabilleenak, bai al leduke besterenak itsusten nekatu bearrik? Askatasunaren eta «demokrazi» aren izenean ote?

Idazpuruko itzez bukatuko dut, idazle ta irakurle, guztion asteroko dan oni mese-de baiño kalte geiago egin dion idazlanarekiko jarduna: «Utikan epailarikeriak».

Gaztñaaga'k

Oñati

Alkiza

Tolosa

baiona

APEZPIKU BERRIA

Bertze Baionako berrehun bat jenderekin ni ere hain gertatu bainaz zombait hitz nahi nuzke erran, apezpiku berriaren hitz aldiaz eta bertzalde jakin dutanaz.

Hitzaldi bat egin du laburra bainan ona. Bortz pondutan lau minutaz huna zer erran daukun:

1.º Girixtinoek ez dugu munduaren moldatzeko bertzek ez duten modu partikularrik... bainan behar dugu mundu horren moldatzen bertzeekin batean lanari lotu.

2.º Jesu-Kristo ez da, ez modela bat, ez eta ere gure orde goetak egin dituen laun handi bat... Guhaurek behar ditugu bakotzak guretzat gure gogotak egin, bai mundu huntako harat hunatez, bai bertze munduaz, bai fedez eta bertze gauza guziez.

3.º Denak anaiak girela eta anai gisa elgar behar dugula mai-tatu ez da dudarik... bainan amodio hori eta anaitasun hori bat ala bestea erakusten ahal dira aintz gisatrat... hala nola, bate-re dudarik gabe, munduan zerbait injustizia ikusten dugularik, amodiotasunak eta anaitasunak manatzan dauku azkarki borroka lotzea munduko manerek lehertuak daukaten gizon guzien alde.

4.º Girixtinotasuna ez da girixtino ez direnen jorran artzea. Gure fedea ez dutenak behar ditugu errespetatu, heiekin beti lañoki mintzatu, eta gure erabiltzeko molde heieri erakutsi zer xantza izigarria dugun fedearen ukaitea.

5.º Behar dugu ere onhartu girixtinoen artean ez girela denak bardinak. Behar dugu onhartu ez girela girixtino guziak ados munduaren erabiltzeko moldetan edo elizako gauzetan beretan. Ez dugu pentsatu behar gure aldekoak direla bakarrik girixtino onak eta bertzeak hitsak edo eñulak... desberdinak izanagatik behar dugu ikasi elgarren errespetatzen.

B.

bergara

POL-POL MENDIZALE TALDEA

Jai igandetan mendiratzan bazera eta ikusten badezu ume talde aundi bat, zure galderari erantzunaz, esango dizue Bergarako Pol-Polekoak direla.

Jakifia, ume auk ezin litezke utzi gidari edo zaindari barik, umeak ume direlako, baiñan, egitan, lan gutxi ematen dute; bigarren urtenaldirako badakite nola ibili bear duten, badakite zintzo ibiltzen ez badira etxean geldituko dirala. «Orain arte alako neurrik artu bearrik ezdegu izan».

Talde auen ardura mendizaleen gain joaten da. Beti agertzen dira borondate oneko mendizaleak alako ibilialdian lagun egiteko eta zarragoen laguntza ez da gelditzen bidea erakusten bakarrik, baita mendiak dituan edertasunak azaltzen ere.

Mendi eta alderdien izenak; zuaitz edo arbolak ze motatakoak diren; errekatxoak nora dijoazen t.a.

Perretxiku sasoian emen izaten dira kontuak.

Ondo ikasirik baitira, edozein perretxiku mota esango dizue bere latinezko eta euskerazko izenarekin. Ez da ba batere arritzekoa alako perretxiku txapelketan leenengo ado aurrenengo sariak Bergarako bidean jartzea. Tolosan eta Gasteizen badakite auen berri; txinduriak bezala zabaltzen dire mendi-etan zear bazterrak alaituaz bere ume deadarrez.

Antxume jolas gure dan baten saltoka eta laisterka batetik [antzera]

[eta bestera; zure bide txigorrak gora eta bera ibiltzen nituan nik goizetik gabera.

Joan dan igandean Eibarko Kalamuarako asmotan atera giñan 126 umeri lagun egiten. Eguraldi txar-erak jo zigun bidean eta aurrera egiterik ez, onela ba, igande goiza paregabeko Arraten egin genduan. Ara zer esan zigun gugana eldu zan ama batek.

«Nere alabari esaten diot men-dira ateratzeko, baiñan nolan lagunik ez duan ez da ateratzen. Nere alaba oso gogorra dago, baldar-tuta. Bergaran biziko bagina joango bear luke. Zuek egiten dezutena ez da diruz ordaintzen».

Ondo zabilta etxeokandere.

Ume auen gurasoek esaten digute mendirako bidea artu dutenetik jateko gogo ohea, lo zer esanik ez, alaiago dabilzala gogortu egin direlako.

Eibarren ezagutzen ditugu ainbat mendizale jator mendiko berri ondo dakitenak; auentzat ez litzake bate zailla tarteka tarteka alako gauza on bat egitea; izango luteke zen-bait poz eta atsegin.

ERIOZAK

Urtarrillak 27. Arratsaldeko 7 etan Santa Mariñeko eleiz nagusian on Julian Igartua Unamunoren il elizkizunak izan ziren.

Ordu berean eta urtarrillak 29 San Pedroko eleiz nagusian, Iza eta Muruatar Juana, Oianguren base-rikkoa, 75 urterekin.

Baita, Perulde baserrian, Gallas-tegi eta Gorosabaltar Maria 86 urterekin.

Gaur, illak 31, zeruratu zaigu Beaintar Florentina, 85 urterekin.

Senide eta aalde guziei gure egi-tazko samin agurra.

Zegamako Arizkorretatar Luziori gure naigabea agertzen diogu bere anaiaren eriotzagaitik.

Zeruetan gerta dedilla.

MENDIKOI

irun

Egitan lotsagarri gure errian ger-tatzen dena. Ainbeste euskaldun izan bertan, amaikatxo «ao-berodun» ere bai, eta, ala ere, iñor ez eus-keraz idatziko duenik.

Utsune auxa nolerebait betetze-ko, neronek ekin bearko diot. Ja-rraitzaillerik sortuko al zait. Ala bear beintzat, Txandaka egitea beti ere errexago da ta.

Ia, bada, nork seitzen didan. Nik asiera eman det.

—oOo—

«Urrutikuskiñ» izeneko tresna be-rrir orren zale amorratua naiz ne-roni.

Joan den asteko «Bat, bi, iru» zatian izugarritzko txaloak jo zizka-ten gure ele euskerari. Izkuntza bakana zela, beste iñoren antzik etzuela, oso atsegia zela, ikasten gaitza eta zailla ere bai, antxiñako oroipen eta gordaillu zaindugarria eta abar.

Zer ote zioten gure izkera ar-lotetzat jo eta baztartzan duten gu-tarrek?

—oOo—

Iruñeko lagunzar batek illero-ille-ro euskerazko «Principe de Viana» bialdu oi dit eta dan dana irakurri gabe ez det uzten. Nik irakurrita gero pozik asko artu eta irakur-tzen du emen bizi den baztandar batek.

Ederki dator illeroko auxa. Ber-tan jaso det Nafarroako Agintari zintzoek euskeraren alde artu dituz-ten neurri bikaiñen berri. Ango arra-zoi berdiñak daude, bada, ementxe ere. Bidezkoa dela deritzat an egi-ña emen ere egiteari.

Oraintxe litzakeela uste det garai egokia nafarrei jarraitzeko.

Aipatu dedan illeroko ortan, Eus-kaltzaindiko Satrustegi Jaun argiak, ezeren bildurrik gabe, bazterrak on-do astintzen ditu, apaizetatik asita. Eta egiak argi egiten. Esnatuko al dira batzu-batzuek, zeozeren bearra badute beintzat eta. Zorionak J.M. Satrustegi Jauna, orren garbi min-tzatu zeralako.

—oOo—

Irun, gure erri ontan, zenbat ille-moztegi emakumezkoentzat ote dira eta zenbat «jai-toki» gazteriarren-tzat?

Galdera auxa egin zen leengo batean sagardotegian. Nork eran-tzun? Ez da aisa.

Illemoztegiak, g i z o n ezkoentzat, beeraka dijoaz. Oso ere beeraka. Izan ere, orain ikusten diran mutil gazte askok bearrik ez dute. Ala dirudi, neri neroni, etzait batere atsegiñ baiño. Emakumezkoenak, goraka, ugaltzen dijoazkigu. Laister zorri eta partzik ez da izango, ezta aztarren txikienik ere. Emakumeeta-tik, ordea, gizonezko illeluzeetara datoz... Ikusia, nere begiz ikusia, esaten det.

«Jai-toki» itxiak bai ugaldut dire-la! Erruz. Zenbat ote? Ez da aisa esaten. Gazteria jolastea ongi da. «Nola jolastu», ordea, or zeok kox-ka. Eta gaur gaur bezela, jai-toki oiek usteldegia utsak dirala bertan dabilzitanak aitortzen dute.

—oOo—

«Urdanibia» jauregian, gure erri-kirolak gaitzat arturik, itzaldi ede-rrak, zinez argituak gainera, entzu-teko zoriona izan degu. Zorionak antolatzaile izan diren Yeregi, Bal-da, Usategieta eta gainerakoei. De-ma, arrijasotzaile, aizkolari e.ab. antxe azaldu zitzaizkigun.

KUKUTXO

eibar

Otsailaren 13an, eratuko da S.C.R. Arrate deritzan elkartearen Urteroko Biltzar Orokorra. Biltzar hau elkarte bereko Gela Nagusian ospatuko da, arratsaldeko 7,30etan. Ihen dei gisa, edo Stan. bigarre-nez —aurrena ezean—, honako egi-tarau honen arauera.

1.—Orain hurrengo biltzarraren agiria irakurri, eta hala komeni ba-litz onartu.

2.—Iazko Memoria irakurri, eta komeni balitz ere onartu.

3.—Diru-kontu, zerrenda eta gai-nontzeko xehetasunak irakurri, bai eta onartu ere, komeni balitz.

4.—Lehendakari berria aukera-tzea.

5.—Galda-erantzunak.

A.

sara

URTE BERRI SARAN

«Zazpiak bat» taldeko gazteak, beren buruzagiez lagunduak, ibili dira herri guzian, txixtu eta akor-deonekin, airoski urte-onaren de-siratzan.

Usaia zahar hori, puxka bat ahan-tzia zena azken urte hautan, arra-piztu da orai gure talde ttiki bai-nan erneari esker.

Biziki ongi errezebituak izan di-ra etxe guzietan eta aintzek nahi izan dituzte gure txistulari gazte-enak entzun. Horrek erran nahi du, gure iduriko, Saratarrek arta har-tzen dutela talde hortan dituzten beren gazte eta nahi izan dutela jakin hea zerbait on ikasten dute-netz.

Milesker Saratarrak hola segitzea zuen haurrak.

Milesker ere zuen bihotz haun-diari; zoini esker aintzintat eremai-ten ahalko baitugu hasia dugun saila; ongi bizi, atxik gure usaia xaharrak, gure kantauk, gure dan-tzak, eta gure musika!

«ZAZPIAK BAT»-en

PRESIDENTA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Olek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

zure etxea USURBILEN

sarrera

50.000 pezetan

ordainketarako erreztasun osoz

- ATXEGA-ALDE
- Gipuzkoan urigintza egokienean
- Lareun etxe bizitza berriak
- Orain duzu etxe bizitza egokienean aukeratzeko garaia.
- Bai astelen eta ostiraletan arratsaldeko 4-6,30 an, Etxebeste Kalean, 5-2.º
- Ikus maketak aureski kutxa probintzialaren etxean Donostiako ofizinetan ere edozein egunetan bear duzun argitasun edo informaziorik jaso zenezake.

CSC

CONSTRUCTORA SOCIAL GUIPUZCOANA
AUZO-EGINTZAPrim Kalean, 14-2 garrenean
Urrutizkita 426906-429942
DONOSTIA

C. A. P. n.º 106 527/3

**gertuan daukazu,
zure zerbitzuan prest
eta gogotsu.**

Mahai inguru baten inguruan

Euskal ekonomiaren etorkizunari begira (II)

Urtarrilaren 11an egin zen mahai-inguruaz mintzatu nahi nuke bigarrenengo lantxe hontan.

Aurrekoan aipatzen nituen hizlari berberak oraingoan ere mahai-inguruan J.J. Rodriguez-en zuzendaritzapean. Oso ondo zuzendu zuela elkarriketa J.J. Rodriguez-ek esan behar dugu bidenabar.

Bil ditugun iritziak eta estabaldak gai bakoitzari lotuz: Entzuleen artean egindako galderekin sortu zituzten gai hauek. Beste egun guztietan bezala arazoari muin-muinean sartzen zioten galdera egokiaren ezkena.

Baina erantzunak ere aitzaki haundirik gabeak dira. Zuzen eta jator erantzuten zien galderei. Orain-txe bertan ikus ditzakegu.

A) Hesierra izan zen lehenik aipatu zen gaia. Bi alderdi ikusi zitzaizkion gaiari.

1) Hesierra eta industri etxeen arteko harremanen lokarriak.

2) Lantoki eta ikastetxe jakin baten arteko harremanak.

Gaurko ekonomian hesierak duen garrantziak zertxobait zehatz-mehatzago eta garbixeago esan zen. Produzio indarren artean indar berri bat bezala jotzen da industriaren bigarren aldiaren hesiera lehen-goan aipatu genduanen gero. Produzioaren alderdi bat bezala hartzen da giza alderdi hau gaurko ekonomiazko liburutetan.

Oinarizko pentsakizun hauek berriro ziren eztabaidaren hasieran bidetik kanpora amildu ez zedin gaia.

a) Goi mailako hesiera eskatzen dute herri aurreratu bateko teknika-molde berriek; buru-lanaz baliatu beharko bait dute. Buru-lana neurtuko eta eskertuko da.

b) Aldatu egiten dira gizarteko egoerak eta egoera hortarako taxua. Ikasi eta ohitu egin behar da teknika-molde berrietara ere moldatzen.

d) Etengabe ikasten, hesitzen eta eskolatzen jardun beharra dago.

Hori guztia sartzen da Hesierra Legian. Premia hontaz jabetu dira.

Politikako iritzira banatu hesierarako diru-laguntza Honek Euskal Herriari ematen dion jipoiaz mintzatu zen hizlaria.

Hau garbi azaltzen du A. de Miguel-ek urte hontako Urtarrilaren 11an, "Informaciones" aldizkarian. Euskal Herriari ekarri da sei urte betegabeko haurren zuten geletarako izendaturik zegoen dirua la erabat. Eta hori hemen baino premia haundia goak beste leku askotan egonik. Ikastolaren harteak bildururik, noski, espalirik gabe.

Erdi mailako eta goi mailako hesieran du bati-pat zerikusia hesierak ekonomiaz. Eta hemen moldatu behar dira gauzak taxuz, karrerak eraberrituz eta hauen berri argi eta garbi emanaz. (Zenbatek aukeratzaren duten karrera bat gehiegi ezagutu gabe).

Oinarizko bi pentsakizun, gaiari girtenetik hel-tzeko.

1) Ekonomia taxutu behar da hesiera moldatu aurretik. Bestela jendea larritu eta aztoratu egiten da. Etsi egiten du jendeak. Eta okerrean: ihes egiten du titulodun jendeak. Hau ez da gerta ditek-teen zerbait, gertatzen den zerbait baizik.

2) Ez atzera eta ez aurrera zuloan sartutako ekonomia gupilak jendea kanpora botatzen eta uxarazten du. Batetik gertutu gabeko jendea etorri eta etorri ari da Bestetik ikasitako jendea ihes doa. Uka ezinezko ondorioa dator: inolaz ere aurrera ezin joan den ekonomia.

Beraz garbi dago hemendik hamar edo hamabost urtetara izango den industriari begira jarri behar dela hesiera eta irakaskintza. Hontarako dirua behar da eta ez norbaitek bere gogoz eman dezakeen dirua, estaduak eman behar duen dirua baizik.

Eskua sartu behar dute hesieraren eraketa hontan Herri txikiak ere. Ez dira ahaztu behar. Ez da ezer alferrik galdu behar. Ondo erabili behar dira bakoitzaren ondasunak ere. (Zera aipatu zen adibi-dez: "Universidad Laboral"-eko kontua. Gipuzkoan bi ikasle atera ditezke aurrera bek hoietako bakar batez).

Eraketa on baten barruan alderdi interesgarri batzuk gerta ditezke:

a) Lanlekuan jartzea kosta egiten zaio Unibersidadetik atera berriari. Horregatik bidezkoa litzake ikasten ari den bitartean tarteko berenik lantokian jardutea. Bidez ikasten jarduteko diru piska bat ere atera egingo luke. Ez litzake besteren kontura ikasten ibiliko. Urte gehiagotan ikasten jardun ahal izanen luke eta gehiago jakiteko bidea edukiko.

b) Egon ditezke hontaz arduratzen diren beste elkarte batzuk ere, Patronatoak adibidez.

d) Hau aurrera eramateko gaur eta honerako egokiak eta Herriaren ekonomia-egoerari lotuak dauden bideak eskeini behar dituzte ikastetxeek industriarekiko harreman eta elkar-lanean.

—oOo—

B) Euskal Herriko egiazko arazoei buruz egin diren azter lanak aipatu ziren. Lan hauen beharra ikusi zen.

Gaurregun hontaz dauden eragozpenak azaldu ziren. Badira azter-lan hauek egiteko agintzen dituzten elkarteak. Baina gero ez dira argitaratzen. Edo berauek nahi dutena bakarrik agertzen dute. Ezer gutxi jakinik geratzen da jendea. Beste eragozpen askoren artean dirurik ezaren eragozpena dago. Asko behar da taxuzko lan bat egiteko.

Oso beharrezko da dato zehatzak biltzea ere ekonomia eraketa on bat egin nahi badugu.

Azter-lanak ere elkarrekin lotzen saiatu behar da indarrak alferrik ez galtzearen. Hontaz Mankomunidadeak duten garrantziak hitzegin zen.

DATOEN bankatxe baten beharra ere sumatu zen. Azaldu zen honen premia Iruretagoienak hiri-gintza eman zuen hitzaldian ere. (Baina beste batean emango dugu jaun honen iritzien berri). Bizkaian gai hontaz zerbait egiten hasiak direla badirudi.

Bidenabar, baina, aipatu zen enkuisten arazoa ere. Arreta gutxiz erantzuten zale, ez bait da jendeak onar dzakeen agiritik agertzen askotan.

—oOo—

D) Euskal Herriak duen elite on baten faltaz mintzatu zen gero. Jabetu al dira egiaz egoeran hontaz hemengo lantegietako nagusiak? Gaurerako taxuturikako euskal-enpresariarik bal al dago? Hone-latsuko galderak egin ziren.

Hauxe esan zen hontaz:

1) Ankerako talde hauek sortzea lan gaitza da (lehengoan esaten genduanen kanpora doaz ihesi euskal-industriaren iraultza egin zuten gizonak). Baina sortu ditezke, ez da hain ezinezkoa.

2) Nahitaezkoa da hontaz argitua eta kezkatua eta jabetua egotea. Zuztarretik gauzak garbi ez da-kizkienak ez du honen premiarik ikusiko eta ez da aldaketarik egin ahal izango. Hortik hesieraren axola.

2) Daukaguna kontuan edukirik jo beharko da hirugarren mailako indutritara. Gipuzkoako indutriak ez du beregan aldatzeko hainbat indarrik, baina lozorrotik esnatzen ari ditu ekonomia-haroak eta egoeraz jabeazten.

Hotarako behar-beharrezkoa da produzioa gehitzea bestela ez ditezke hirugarrenaren alda. Baina aurrena buruak eta buruzpideak aldatu behar dira.

Gizon eraginkorrik ere sortu behar da. Bide berriak urratzen dituen teknikoan taldea ere premiazkoa dugu.

Lanoetatik ez da ezer ixuri eta jaulkiko. Daukagunetik hasi behar da. Egiten dena saltzeko moduan eskeini behar da azokan, besteak baino hobea eta merkeagoa, ahal dela, alegia. Bide hortatik jo behar da beste alderdi eta indutritara. Gastabide besterik ez bait dira hasieran hirugarren mailako indutriak.

Indutria nagusien morroi diren indutria langu-tzaileen berriro beharra ere aipatu zen. Teknika-jakintza gehiago erabili behar dute. Ez ditezela maki-na eta gizon batzuen gordeleku gerta.

Hau da gorabeherak izkutarazteko bidea. Hau da Euskal Herriaren hazkundeari laguntzeko era.

Hirugarren mailako lantegiak sortzeko norainoko indarrak daukagun ikustea ere nahitaezkoa dugula esan zen. Bakoitzaren premiak, asmatzearen beharra, ahalaren eta ezinaren bereizketa...

Azterlan bikaina litzake hau guztia. Egin gabe dagoen azter lana, noski.

